Ісьве ПАИЗ Бэко

Ûsivê Beko [Bakoyêv]

Ex. 1

paîz

Ісьве Бәйко

ПАИЗ

H. 03

Нәширәта „Найастан"
Ереван
1971

Усуве Бако (Бакоев)
ОСЕНЬ
(на курдском языке)
7—4—3 Издательство «Айастан»
Ереван, 1971

Ուսլվե Բաքո (Բակոև)
Աշուն
(քրդերեն)
«Հայաստան» հրատարակչություն
Երևան, 1971

УСЬВЕ БӘҚ'О

Усьве Бәк'о зува хwәндәванед к'ӧрдр'а насә у нава ә'дәбийәта к'ӧрдед советиеда щие хwәйи лаиq гьртйә. Шайир бь к'әмала хwәйә п'ьр'ва Октйабра мәзьн стьра, т'ӧ кәс нәwак'ьланд, бь мqаме хwәйи хwәхwәтие у мләтие к'ьлама дьле хwәйә т'әзә лиланд, бь т'әмамийа дьл у фьр'асәте хwәва дәwра т'әзәр'а hатә гьредане. К'ьлама wи шьбета каникә т'әзәдәбурбуйийә зәлал бәрбь дьле мәрийа хӧлхӧли.

~~Усьве Бәк'о (Бакоев) 15-е гӧлане ә.~~ 1909-а гӧнде Qуч'еда ль нәh'ийа Игдьре, qәза Сӧрмәлиеда (Р'оме) мала шехе Шәмсада жь дйа хwә буйә. Сале шәр'е империалистиейи ә'wльнда мала wан дьчә Игдьре. Баве wи бәри шер', ле дйа wи паши шер' дьчьнә р'әh'мәте.

Шайир сәрhатийа хwәда дьнвисә, wәки "10 салийа хwәда дәрбази сәр хәбате буйә". Сала 1919— дәwләтие, кӧ әw мала wида дьхәбьти, жь Игдьре те Ереване, әwи жи хwәр'а тинә. Усьв дәрhәqа wи wәхтида

дьнвисэ: "Мьн ль бэр ч'э'ве хwэ дит р'эв, к'öштьн, хэладьи, цьр'а мэрийа, бьрчибун у бэлэнгазийа wана„.

Шайир салед зар'отийа хwэда дьчэ мэк'т'эбе. Аһа эw чь дьнвисэ: "Салед мала хэзеинда дьчумэ мэк'т'эбе, алив кива хэйсэте хwэва бь т'эмами һатмэ гöһастьне, алие дьнва жи цэт р'эһ'этбуна мьн т'öнэбу, чьмкö һьн хэбата мале стöе мьнда бу, һьн жи гэрэке мьн дэрсе хwэ һазьркьрана..„ Бона эм бь т'эмами һ'але шайири зар'отие у мэщалед хwэндьна wи бьһ'эсьн, лазьмэ эм гöһ бьднэ гьлие wи: "Пэй р'азане нэфэре малер'а, к'иләреда, йане сьвдэреда һ'этани ниве шэве бьн р'онайи ч'ьра ньфтейэ ч'ук мьн дьхwэнд... Бона we йэке жи нэфэре мале гэләки сэр мьн һерс дьбун, ч'ьра вэдьшартьн, нэдьһиштьн шэве бьшхöлиньм, ле мьн диса йа хwэ дькьр. Мьн чьцас к'ьт'еб дьхwэндьн, эwцаси жи же һ'ьздькьр„.

Эw хwэндьна хwэйэ орт'э бажар'е Ереванеда дьстинэ. Пешие Ереванеда факултета п'алайэ сэр иаве Меликйанда дьхунэ, ле паше Ленинградеда, института Р'оһьлатеда дьхунэ. Ду wер'а факултета университета Ереванейэ дэwлэтейэ эхтийаризание хьлаз дькэ.

Сала 1941-е У. Бэк'о щерга Партиа комунистиеда те цэбулкьрьне у бь р'азадьлийа хwэ дьчэ шэр'е мцабьли зэвтчиед фашистие. Нава щерге Ордийа Советиеда эw дьчэ дьгһижэ Мащарьстане. Wедэре сала 1944-а бьнэт'ара Будапештеда гьран бьриндар дьбэ. Бона э'фатийа шэр'е мцабьли фашиста Усьве Бэк'о бь ордена "Бэйраца сор„, "Шэр'е wэт'эниейи дэрэша дöда„ у бь орден у медалед майинва һатийэ р'эwакьрьне.

Жь сала 1938-а дэстпекьри (хенжь салед шер') һ'этани сала 1962-а У. Бэк'о суда Эрмэнистанейэ т'эwрэбльндда хэбьтийэ, чаwа öзве колегиайе у öса жи öзве сэдртийа we суде буйэ.

Э'франдьнед Усьве Бэк'ойэ пешьн дэст хwэда пэй шер'р'а тенэ чапкьрьне. Э'франдьнед шайир бэрэвокед нвиск'аред к'öрдайэ советие, р'ожнэмэ у к'т'ебед дэрсада р'онайи дьбиньн у бь змане урьси, эрмэни тенэ т'эрщмэкьрьне. Wер'а т'эвайи гэлэк бэрэвокед э'франдьнед wи тенэ чапкьрьне.

Һэр бэрэвокэкэ шайирэ т'эзэр'а мэйдан у һ'ьдуде дитьна шайир дһа тенэ фьрэкьрьн у мэзьнкьрьне. Эw т'öщара жь прозаизме натьрсэ, чьмки цэwат у к'эмала шьеред wи нава фькра wанданьн. Эw дэрбази шьера аза—верлибре, дьбэ у эw йэка wир'а р'ьнд ль һэв һатйэ. Сэрэщэма т'эзэ форма шьерейэ т'эзэр'а ль һэв һатйэ цальбхьстьне.

Awазэкэ э'франдьнед шайир эw шьеред wийэ вэкьринэ, ед кö бь к'эл у шэwатэкэ гöр'ва һатьнэ нвисаре. Усьве Бэк'о бь шьеред хwэйэ вэкьрива гэлэк у гэлэк awазед щур'э-щур'э аниһэ нава э'дэбийэта к'öрдед советие, һьн алие сэрэщэма хwэва, һьн алие формед поэтиеда.

4-е мэһа октйабре сала 1969-а шайире мэйи һ'ьзкьрии ьрмэ'рифэт чу р'эһ'мэте, э'дэбийэта к'öрдайэ советие ианэкэ мэзьн к'ьшаид, шайирэки хwэйи п'ьр'к'эмал öндакьр. Дэрһэца we знанеда шайир р'ьнд готийэ:

"Бог'че дьле хwэ вэкьр,
Чь навда бу, һ'эвэк һьшт,
П'ара мэзьн хwэр'а бьр„.

Шайир Усьве Бэк'о бь поэзйа хwэйэ п'ьр'сэрэщэмва сахэ. Эwи Ленин, Октйабр, партиа у wэт'эн страйэ у пэсьнандйэ, бь дэнг у к'öбра хwэйэ хwэхwэтие, бь мцаме хwэйи нэwэк'ьландива.

Бэрэвока Усьве Бэк'ойэ "Паиз„ паши wэфатбуна ша-

йир р'онайи дьбинэ. Weда п'ае п'ьр' эw шьер у поемед шайир Ьатьнэ чапкьрьне, ед кӧ эwи салед э'мре хwэйи пашьн э'франдьнэ. Шайир нава wан э'франдьнед хwэда дьнвисэ дэрhэqа wэт'эне h'ьзкьри, назькайа т'эбийэта wида, дэрhэqа фькьр у мьтале мэрьве садэда у шэр'к'арийа мэрьвед хэбатчида мqабьли зӧлмк'арийа сосиалие.

Шькое Ь'эсэн

ХЭЙСЭТЕ ДЬЛЕ МЬН

Эз мэт'альм сэр хэйсэте хwэ ви дьли,
Щарна wa qэй дьбэ бьруск у багэр,
Эw хwэ сэре ч'ийа у знара дьхэ,
Дьшкенэ даре qальм у кэвьра,
Ава ч'эмед к'ур гол дькэ ль wандэра,
Аве лулада зэвт дькэ, дьдэ дэр
У qэwата wейэ зор же дэрдьхэ,
Эw пе we qэwата qимэтлу у зэр
Лэмпед гӧнд у бажара ведьхэ.
Щарна дьбэ семент, бетон у h'эсьи,
Дьбэ h'име wэт'эне мэзьи.
Бэле, жь хэйсэте дьле хwэ сэрэдэрие
Qэт же дэрнахьм, лап мэт'альм.
Wэхте оr'ьрме wэт'енэ гьран
Дьле мьн шэв у р'ож р'эh'этие надэ,

Әз чьqас зәфт дькьм, ле т'ӧ ч'ар набә.
Дьжмьн гава говәк дьгрә-лехә,
Әw дьбә йәки h'ар у сәри ле гәрм,
У бона wи т'ӧнә бахшандьн у р'әh'м.
Шер'да, гава әw дьбә илащбьр'и,
Wи wә'дәида—hерси wи нак'ьр'и.
Нә кәвьр кәвьрә, әw жи дьт'әqә,
h'әсаб дькьм-hерса ӧса hәqә.
Т'ӧ сәрәдәри накьм жь ви дьли,
У мәт'ал дьминьм сәр хәйсәте wи,
Чьмки щарна жь гӧле назьктьрә,
Әw бона тьште qәнщ qәт насьт'ьрә.
Дьбә дәнгбеж, сазбәнд, hа зоре дьдә,
Әw дьбә р'әh'ма дьле дайика,
Мәхсус р'амусана сәр леве wана,
Гава дайик тенә бәр дьле зар'а,
Әw дьбә qәй назькайа бәлге гӧла,
Дьбә ә'йни наздарийа хорт у qиза,
Xwәстьн, h'ӧб у бина бәр дьле wана.
Әw дьбә симе зер'ин ль сәр саза.
Мәт'альм сәр хәйсәте xwә ви дьли
У навиньм иди т'ӧ пьрс у гьли,
Әз нькарьм пе бьh'әсьм сӧр'а wи.
Тә hәw дит т'әви нәxwәша дьнә'лә,
Сәва wан әw жи беке'ф у бәдh'алә,
Т'әwи щаhьла әw жи дьбә бәнги.
Бона к'әне wана әw жи дьк'әнә
У дьстьре мьqаме h'әму дәнги.

Бал we hечьн синор, к'ьлит у дәри.
Сәрәдәри ль wи накә т'ӧ мәри,
Әз к'әтьмә нав агьре ви дьли.
hәw дит-буйә кәвотка ә'длаибьр.
Дор чәрха дьне архаин дьгәр'ә,
Әw ә'рше ә'змин шов дькә ль vьр.
Нишана wәт'әне мә ль сәрә.
Әз мәт'альм сәр хәйсәте дьле xwә,
hәр дәра, hәр тьштида әз дьбиньм,
У нькарьм hасийа wи әз бьдмә wә.

***

Жь бист qӧр'нәи
Нив qӧр'нә дәре.
Р'астие дьxwә'и.
Пенщи сал бәре.
Кал у баве мьн
Пе щот-к'отане
Xwәлийа зәвийа мә
Нькарбун р'акьн
h'әта эваре.

Пенщи сал бәре,
Жь бист qӧр'нәи
Нив qӧр'нә дәре.

Қама мә дарок
Қ'ьвшдьбу ә'йни
Чаwа ләисток.

Ле нһа аwа
Доргәр' у гәми
Әw мьнр'а бунә
Һ'ащәте һ'имли.
Wана сйар дьбьм,
У бәре хwә дьдьм
Әз бәрбь ә'змин,
Бәрбь хатуна
We һива зәрин.
Сәр һ'әзар-һ'әзар
Қилометьри
Шов дькьм ә'рше
Нәнас у хопан.

***

Әз к'әтьбум пәй бәхт.
Ле әw жь мьн дьр'әви,
Ноли пәза к'уви,
Бьбу бер'әһ'м у сәрт.
Әwи нәр'әһ'әт
К'әда мьнә һ'әлал

Дьда бае, дьр'ет.
Дӧ дьнйа һәвхьстьн,
У гәлә нир шкәстьн,
Р'ое шәмал авит.
Һежа мә һәвдӧ дит.

***

Мәйдана чекьрьна комунизмейә
Wәт'әне мьни п'ьр'мьләт, дӧгӧшә,
Кӧ ләз бәрбь комунизме дьмәшә.

Гошәк әwләде wийә жир, һесабуйи
Qәй жь хәwе әw т'әзә р'адьбьнә п'йа,
Гоше дьн-qәй т'әзә дьк'әвнә нава щийа.

Чекьрдаре wе т'әв мерхасьн у һежа,
Әw әwләде маләкенә—мала мәзьн,
Гьшк wәк һәв зор данә мьла у мәжуйа.

Qәй ч'ьqле к'әда wан бунә ч'әме мәзьн,
Хӧшшина хwәва бі ә'дьли дьбәзьн,
Qәшәнг дькьн синг у бәре wәт'әне мьн.

Qәй жь ч'ьлка пешда һатйә бә'р у овкйан,
Wәт'әне мьн жи qәй гәмийә баргьран,
Архаин, бемьнәт р'е дьчә ль сәр wан.

Әw р'йа охьрайә нур у зор,
Р'акет у доргәр'а дайә ль хwә чардор,
Бәрбь комунизме дьчә чаwа "абоза сор„.

ГӧЛАНА WӘТ'ӘНЕ МЬН

Баһар вәбуйә мина һәрсал,
Гӧлан һатйә к'аw у к'өбар,
Һатйә мәһа ә'зиз, херхаз,
Хwәр'а анйә бәхт у мьраз.

Тө гӧлана сәбра дьла,
Qәй һ'өба хwә баqьнг-баqьнг
Тә вәшартйә дь нав дьла,
Т'аqәт дайә мәжуйа, мьла.

Хасбахчәйә wәт'әне мьн,
Һа гӧлдьдә баһар-баһар,
У пе к'әда хwәйә һ'әлал
Бәрбь мьраза дьчә һәрсал.

Wәт'әне мьн бе сәробьн
Дәстәгӧла р'әнг-р'әнгийә,
Хәмла ә'длайе ль сәрә,
Шәwq авитйә ль һәр дәрә.

Ньч'әки wи тә'в у шәмал,
Дьхәмьльн к'әwшән у wар,
Ле ньч'е дьн зьвьстанә,
Сӧр' у сәрма, ба-багәрә.

Wәт'әнване мьн п'ьр'мьләт
Хwәйе к'әда хwәйә р'әһ'әт,
Бехоф, аза у бемьнәт
Гьшк wәкә һәв, жир у ширәт.

П'ьр' фьрәйә wәт'әне мьн,
Дьнйаеда һәри мәзьн,
Доре пьзмам, херхазьн п'ьр',
Т'әв жи шәр'к'ар у бәйраqбьр.

САЛДАТЕ Р'ЕВОЛЙУСИАЕ

1

Әз һе зәр'о бум ль р'убаре дьне,
Ле мьн бһистйә жь мәрие wе һене.
Қалке мьн т'әвн гәлә мьләта
Г'ьвьнг дестда, чу дур wәлата.
Дьбежьн, әw буйә салдате Ленин,
Шәр'кьрйә пешйа зӧлмк'арийа зәмин.

2

Дьбежьн, шәр'әки мәзьн бу у гӧр',
Һәр ә'гитәк хwә wьр к'ьвшдькьр,
Гәмийа "Авроrае„ дьбаранд агьр.
Гава бь ә'мре Ленин әw һ'ӧщум дькьн

Сәр К'оч'ка Зьвьстане, — Никол бьгрьн,
Калке мьн жи шер'да те көштьн.

3

Әwан Никол жь т'әхт авитьн,
Ле э'мре т'әзә бь ч'э'ва нәдитьн,
Бо азайа щьмаэ'та э'мре xwә даш;
Сәба биранина салдатед мерхас
Ћ'әйк'әл чекьрьн жь мәрмәре хас,
Сьлсьләта т'әзә wанр'а бьбә нас.

4

Нава wан салдатед э'фат, нәмьри,
Wәки ћ'әйк'әлда пьшт данә пьшта ћәв,
Калке мьн жи т'әв wанә, жь кәвьр сьнщьри,
Дьбежи qәй ћ'өщум дькә р'әвә-р'әв,
Qәй жь гөлла дьжмьн гьли майә девда,
Ћ'ьсрәта азайе ће дьле wида...

ДӨ К'ЬЛАМЕ МЬН

1

Дьле мьнда к'ьламәк ћәбу,
Әw к'ьлама кал у бава бу

У бе стьран өса мабу;
Wеда т'ьжи дәрд у көл.
Ћа дьп'әр'ьтанд щәгәр у дьл,
Бьбу хәма гьран-qәда,
Т'ьре әw пе ћесьра авдан.
О, п'ьр' зәлул бу к'ьлама мьн,
Т'ө р'әћ'әти wе нәдьда мьн,
Р'ewи бум, жь ћ'әвала мабум.

2

Дәст к'ьлама xwә әз дьгрйам,
Wәхта дьћат бир qәт нәдк'әнйам.
Wева дьбум йәки дьлбьрин.
Qир'ина мьн дьгћиштә э'змин,
Кәси нәдьхwәст бьбће дәнге мьн,
Бой wана qәй әз йәки хәрибьм.
Щарна к'ьлам бе ћ'әмди xwә, наздар,
Э'йни ча qизәкә дьлбаћар,
Ниша дьда хәмлед xwәй дөр',
Дьшәwьтандьм бь агре xwә гөр',
У т'әви wе әз жи дьфьр'йам,
Ћәвр'а дьне-э'ләме дьгәр'йам.
Щар дьне диса әw дьк'әwгьри,
Дьле мьнда дькьр мьж, тари,
Дькьр искә-иск, дькьр зарә-зар,
Бәр wе әз дьбум нәч'ар,
Дьхәнди, жь мьн дьр'әви

У әз пәй we дьбумә к'уви.
Дьщә'данд у дьчу п'ьр' мәзил,
Wa дәсти we дьбумә hесир.
О, п'ьр' чәтьн бу к'ьлама мьн,
Т'ö р'әh'әти we нәдьда мьн,
Р'ewи бум, жь hәвала мабум.

3

Қ'ьлама мьн, әwe бьрщ у кәле
Қалке калке мә дани хöйане,
Сәрhатийа мерхасе wана ле,
Wә'де бöhöри we дькьр э'йан,
Шәhәр у мәри дани мәйдан
У п'әрда р'ьзи вәдькьр,
Хәмьл, дöр'е майи нишан дькьр.
Дани бәр ч'э'ва мәрие öлмдар,
Э'гит у р'ьа'та к'әдh'әлал,
Мәрие шер'да к'инлу у h'әйфдар,
Дьда кьвше гönд у бажар,
Qәсьр, хасбахчә, к'очьк у сәра,
Щьзира Бота, Мöхöрзәмин,
Мәлә Щьзири у Шәрәф-Эд-дин,
Фәqие Тәйра, Аh'мәде Хани,
Қәла мерхаса— "Қәла Дьмдьм„
У гәлә шәhәр, гәлә мәрие дьн,
Wәки сьлсьләта кала у бава
Бунә хwәйе к'очк у сәра,

Wәки буиә ча тәйре симьр',
Дьле wанда hьм р'әh'м, hьм агьр,
Бона р'ожа хwәш у бона э'мьр.
Ләма жи әw h'әтани иро
Нав т'ариqеда дьжин, намьрьн,
Чawa Мәм у Зин әм пер'а гиро...
О, п'ьр' зәлул бу к'ьлама мьн,
Әwe р'әh'әти нәдьда мьн,
Р'ewи бум, жь hәвала мабум.

Әзи хәриб бум бона wи э'мри,
Бе п'ар бум, п'ара мьн т'öнәбу,
Пешбәри мьн ч'йа, пәй мьн-гәли,
Т'ö алийа р'йа мьн к'ьвш нәдьбу,
Т'әк у т'әне бум у зьманлал,
Нә р'ьсqе мьн hәбу, нә жи мал,
Нә h'öкöмәт у нә жи к'омәк.
Hәр тә'н у нуч'ьк чawa хәнщәрәк,
Бей дәстур бум әз у бе гöман.
Қ'öда дьчум-бәри мьн дьдан.
Жь wан тә'н-нуч'ька тәнг бу бина мьн,
Жь дьне дьчум дьнйа дьн...
Мина гöләкә wәh'идә т'әк,
Тәйроке дьwәранд ль мьн р'әнг у бәлг.
Ахина мьн бу ль сәре ч'йа
У hәрр'о hәргав әз дьнә'лйам.

Әз жь хәма дьл бубум гәр'ок,
Фькрева—испьh'и, ча зар'ок,
Ә'бура мьн—нав дәве гӧра,
Т'ӧ р'ожед хwәш мьн нәдьдит wьра.
П'ара мьн бун бьруск у тәйрок,
Ә'рд у э'зман у канне бәзок.
Wьр дьр'әдьсин сӧр' у сәрма,
Т'ӧ h'ал у т'аqәт мьнда нәма.
У нав зиндана сарә-тари
Әw ль мьн дькьрьн диһари,
Жь р'ожед хwәш дьманә тьма.
О, п'ьр' зәлул бу к'ьлама мьн,
Әwe р'әh'әти нәдьда мьн,
Р'ewи бум, жь һәвала мабум.

5

Әw к'ьлама мьн we һенеда
Нолани бәрфа бәләкиһ а
Дьле мьнда һеди дьh'әлийа,
Р'уе wеда дьбум беч'ар у нәхwәш,
Wьр h'әлйам, qәй бум кани у щәw,
Кәвьра к'әтьм әз р'ож у шәв.
Бәржер р'әвим, ча мәрие сәрхwәш,
Хwә гиһанд ви бәри Ава-Р'әш.
К'ьлама мьн сазе бе сим бу,
Дәнг ле ньмз бу, нәдьгһиштә щие дур,
К'ьлама мьн у әw бьлур,

Бьлура даринә qӧлqӧлкьри
Бьбун эт'имоке wан дәра,
У к'и занә, чәндьк-чәнд сала
Чьqас сьлсьләт нава гәлә qӧр'на
Әw блур данә сәр лева?
П'әр'ьтандьнә дьл у щәгәр.
Дьбә кӧ даре we бьлуре
Wә'де хwәда шинбуйә нава меше
Кал у бава, ль к'ӧ дьк'ьшә
Щәwa каһийа сар жь бьн зьнара,
Ч'ьванә дьдә, нолани мә'ра.
Дьqәwьмә жи хут wедәре
Һәбуйә к'очк-сәра, мешә пешбәр,
Щәw у ч'әм ле бунә к'әмбәр.
Дьqәwьмә әw халкед мьн жи
Бунә ӧлмдар, мәжуе wан т'ьжи,
Бунә шәр'к'ар у мәрие э'йан,
Бунә калке Qәрәт'аждин, Ч'әкан,
Кәр' у К'ӧльк, Ханч'әнгзер'ин.
Дьqәwьмә гәлә кәлед "Дьмдьм„
Пәй һәв р'абунә пешна дьжмьн
У сәрһатйа мерхасийа wана
Мәр'а манә-шә'дәтийа зәмин.
Әw шә'дәти к'ьвш дьбә нава
Эпоса нәмьри— "Мәм у Зин„.
О, п'ьр' зәлул бу к'ьлама мьн,
Әwe р'әh'әти нәдьда мьн,
Р'ewи бум, жь һәвала мабум.

***

Ньһа дәнгбьльндә к'ьлама мьн,
Бой we вәбуйә сьбәкә дьн,
Чекьрдарә, һостәки мәзьн,
Же р'әвинә шәwата дьл у газьн.
Сазәки дөр'ә нав р'өһ'е мьнда,
Бо щьмаә'та мьн әwe п'әр'вәда.
Әw ава әрqа ньлдьк'ьшинә,
Бь qәwат жь ч'йа жорда тинә.
Луле һ'әсьн жер'а дькә к'әмбәр,
У ава к'әфгьрти дьдә бәр.
Qәwата we ишьqе дьстинә,
П'елар'а дәрбаз дькә, дьшинә
Нава wәт'әне мә, һ'әму дәра,
Дьхәмьлинә гөнд у бажара.
Бь п'әр' у баскә әв к'ьлама мьн,
Дьфьр'ә ә'рд у мәзиле мәзьн,
Бехоф әw бәла дьбә һәр алийа,
Бь we qәwәтьн мәри у дьнйа.
К'ьлама мьн стәйрка сорә у зор,
Аһа әw буйә "Восток„-а доргәр',
Пьриске ә'длайе же дьпәкьн,
Wәлатед р'азайи әw р'адькә,
Әw ньqо дьбә нава овкйана,
Дьдә к'ьвше сөр'а wанә qөр'на.
Гол у бә'ре т'әзә әw чедькә
У синге ә'рше ә'змин шовдькә.

Әw буйә гәмйа атомә—бузбьр',
Буйә шәwq, шәмал, бруск у агьр,
Wева дьнйа мьqама ньлтинә,
Wева һәр шәр'к'ар р'йа хwә дьбинә,
Wева дәнгбежьн бьч'ук у мәзьн.
Т'ө ә'рда т'өнә wәк к'ьлама мьн,
Лап башqәйә әв к'лама мьн,
Қанйа ә'мьрә у р'өһ' дьдә мьн.

ГӨЛАН

Щан, диса һат мәһа гөлгәш,
Бьлбьл диса бунә сәрхwәш,
Әләгәза мә к'өбарә,
Гөл-сөсьн qәй же дьбарә,

Әв гөлана ә'длаейә,
Ә'йни ә'йда щмаә'тейә,
Нет-мәрәма бук-зә'вейә
У хwәстьна де-бавайә.

Әләгәза шә'де qөр'на
Гьредайә шә'ра ә'wра
Дор к'олозе хwәйи бәләк
П'әлте ә'wра бунә хәләq.

Милион шәр'к'ар, милион мьләт,
Бо э'длайе бәйраqе сор
Бь дәст дьбьн дор бь дор,
Чawa газийа э'длайа зор.

Гӧлан мәһа п'ьр' гӧланә,
Гӧл, э'длайе п'әр'вәданә,
Әләгәза сәри qарqаш
Хwәр'а дькә к'еф у һ'әwас.

Кәс нахwәзә шәр'е зьрар,
Т'әв дьхwәзьн гӧл у бьһар,
Һ'але хwәш, э'мре р'әһ'әт
У э'йде һа һ'әзар-һ'әзар.

ДАЙКА МӘ ӘРМӘНИСТАН

Дьле мьида һ'ӧб у агьр
У биранинед нәтәмьр.
Дә р'абә, нәр'әһәт дьло,
Әм һәвр'а һе шабьн иро.
Бьсә дьло, чьра ләзи,
У мьн зутьр тӧ дьбәзи?
Бьнһер', сәр мәйдана Ленин
Чьqас кәвоткед э'длайбьр
Дьфьр'ьн бәр п'әр'де э'змин,
Мина кӧлие бәрфа гьр

Т'әвһәвбуи дьбарьн,
Дора һәwз дьгәр'ьн.

2

Иро э'йдә тәйә wәт'ән.
Һәр алийа шабунә у к'ән.
Бһар вәбуйә п'ашла тәда,
Буйи даре бук у зә'ва,
Тә вәкьрйә синг-бәре хwә,
Сәwдәсәрьм сәр хәмле тә.

3

Ча хәwна нәвәгәр'йайи,
Һ'але тәй дәрбаз, п'ьр' чәтьн
Йәко-йәк тенә бира мьн.
Гәлә к'әдхӧр у мьлк'әдар
Мина гӧре дәвхун у һ'ар,
Һьм е щи, һьм дәрәкед дьн,
Wa һ'әсьләта тәйә сале
Дьбьрьн у дьр'әвандьн
Жь бедәре у жь чоле,
Тӧ дьһиштьн нава зӧлме.
Жь к'әда хwә дьмай тьма,
У нәдwерин бьпьрсйана
"Мә'нә чьйә, ахьр чьма?...

4

П'ашла тәда мәзьнбумә,
Чьнийә кӧлилкед тәйә хас,
Ч'йа у бание тә гәр'йамә
Нәхwәнди, сәрqот у п'ехас.
Т'әв әwләде тә, дайка мьи,
Әз жи әwләдәки тә бум,
Наве хwәва әз йәки дьн.

5

Ґәлә-гәлә р'уньштьмә
Р'әх кание тәйә зәлал,
Жь һәр канийа ав вәхарйә.
Мина шире дайка һ'әлал.
Пе п'ьнщар'а синг-бәре тә
Һ'әрт'ьм хwәр'а дьбумә т'ер,
Дьхwәр кәрәнг, спьнг, гзер.
Хәма дьле хwә чәтьнр'а
Т'әви тәйр-туйе тә дьстра,
У мьи пе блура дарин
Дьр'ет зӧлма сал у зәмин.

6

Нав к'әwшана, ль сәре ч'йа,
Нава гәлиед тәйи к'ур,

Һ'әму дәра, бал һәр мәрйа
Дәрд-хәме тә дьбун мәшур.
Жь әwләде тә бона бәхт
Дьк'әwгрйан хәрибйеда,
Һа дьгәр'йан wәлат-wәлат,
Ле әwана э'мре хwәда,
Нава днйае, qӧлч'әкида
Нәдьдитьн щики р'әһ'әт,
Бәхт ль wана бьбу qйамәт.

7

Севана э'wркьлдәйи,
Ч'әме хwәва эт'им майи,
Һәвр'а дьгьрйан бь зәлули.
Зәнгуйа р'әвокә нә'с шәв-р'ож
Дьһат дора тә дьгәр'йа,
Дьк'шйа, дьчу хафлqәда,
У щи нәдьдит ера хwәда.
Әләгәза шә'де qӧр'на,
Һ'әзар к'әсәр дьле wеда,
Хwә печ'а бу нава э'wра,
Дькьрә һәwар у qир'ин,
Гәлие wе жь зӧлма зәмин
Жер'а бьбун кӧл у брин.

8

Хәзаб у нәр'астйа зәмин
Һәwар, хәм-дәрд у гьрие тә

Т'əви гӧр'р'ина ə'рд-ə'змин,
Гhиштнə бəр гӧhе Ленин.
Əw бь дəсте мерхасе хwə
Хwə гиhандə həwарйа тə.
Тӧ к'əнийаи, тə хwə шданд,
Qəwат т'опкьр, р'абуйи жь п'йа,
Qəйд у чидаред хwə qəтанд,
Тəр'а к'əнйан бьлбьл у ч'йа.

9

Тə жь алие хwə, дайка мьн,
Һ'əмеза хwə фрə вəкьр,
Бь дьл-əшq п'ешк'еши мə кьр
Ə'мре че, нвисар, хwəндьн.
Сəр мьле тəйə чьл бhар,
Һəр бhарəк—к'əда h'əлал.

10

Зəнгу тəр'а буйə к'əмбəр,
К'анак'ер'гэс qашəк ль сəр,
Р'е к'əтйə, дьмəшə те,
Гьртйə пьшта Ереване,
Мина чекьрдарəки че.
Ч'ə'вканийа we Севанзивə,
Əw пе ə'мре хwəйи лəзва
К'əтйə нава гӧл у р'əза,
Бəжн у бала тə дьпивə.

11

Чьqас п'ьр'ьн лəмпед Ленин,
Шəwqа wана гьртйə ə'змин,
Пе ишqа хwə нава həwе
Qəй гьртьнə шькле Ленин.

12

Һ'əзар сазбəнд у ӧлмдар,
Һ'əзар дəнгбеж, п'алə, гӧнди,
Əз жи т'əв wан ча йəкəхтйар,
Бь змане хwəйи к'ӧрди
Бона ə'йда тəйə ə'зиз
Тиньм слава алави,
Wəкə мəзьнайа ч'йае
Əлəгəзе, qаси [redacted] масис

13

Wа Еревана хəмьли
Əw qəй деме тəйə ə'йни,
"П'ьра Т'əзə„, "Пабеда„ бəдəw,
Qəй щот гӧстиле тəнə əw.
Мəйдана Ленине дəрсдар,
Ленине мəзьн, азадар,
Буйə ə'нйа тəйə кəвəр.
Awа т'аще сəре тəйə

Әләгәза мә чарт'әпә,
Тәйр у туе we– дәнгбеже тә.

14

Тӧ дәлали, дәлал Wәт'ән,
Тӧ мрази, гӧман у ч'ар.

Әwләдед тә h'әзар-п'әзар
Хушк у бра, т'әв йәкәхтйар,
Авлh'әйати, бьлбьл, бhар,
Әwә мә'нә ви ә'мрида
Саз у қәлам дәсте мьнда,
Ча хортәки бәрбь мраз
Жь h'ӧба тә набьм хьлаз.
Тә вәкьрйә дәргә у бәхт,
Хали набьм р'ож у сәh'әт.
У әwә сәбәб, бона мьн,
Wa хенщи тә, wәт'әне
Мәйи Советнейи Мәзьн,
Т'ӧнә т'ӧ щьнәтәкә дьн.

15

h'әрт'ьм шабә, ширьи wәт'ән,
Сази тә те хәбат у к'ән,
У пе к'әда хwәйә h'әлал
Бәхт у мраз бинә hәрсал.

КУБА АЗАИh'ЬЗР'Л

Куба пьзмам, мьн ль бәр ч'ә'вед хwә
Ве гаве hәла нәдитйә ч'әрме
Әwләдед тәйи мерхас чь р'әнгийә,
Ле ahа ве дәма хирәте
Сәр мерхасед тә әз лап бәнгимә.
Wәхта шәр'е чәтьн, нә wәкә hәв,
Мьн к'әла дьла дитйә ль бәр ч'ә'в.
К'әла мьләте тә жи минаи
К'әла әwләде wәт'әне мьнә ә'йни.
Гава hерса дьле шәр'к'ара р'альбә,
Иди р'е у мәщал әw надә,
Бо азайе дьбьи шер у пьльнг,
Пәр', баск дьстиьи у дьбьи қӧльнг.
Бәр нәр'астие дьбьи к'енлу, h'әйфдар,
Нькарә бьфьтьлә т'ӧ нәйар.

Мьи ль бәр ч'ә'ва нәдитйә бhар,
Тәйр-ту, дәшт, к'әwшән, wар у зәвед тә,
Ле ве бhара хwәшә тә'вин
Wар, к'әwшәне тә, чawa е мә.
Хәмьландйә п'әнще тә'ва зер'ин,
Ә'рде тә жи бьи хали-халиче
Кӧлилкед т'әбийәтейә р'әнг-р'әнги
П'әрwаз дьбә ча әмәкдаре че
У чawa әwләде тәйә бәнги.
Қәлфе қӧльнга жь алие бә'ре

Әw гьртьнә синг у бәре ә'змин,
Qәй ә'длайи дәрхьстьнә гәр'е,
Qәй тен т'әмәнәбьн бәр доргәр'а
Гәмийа "Востокейә„ нәбинайи.
Кӧ т'әзә р'е вәкьр бо мәрьвайе.

Мьн ль бәр ч'ә'ва нәдитйә
Зар'ед мьләте Кубае
Ч'ә'в у бьруе wана чь р'әнгинә,
Ле баш заньм, wәки дьнйаеда
Һәрдәра т'әбийәт даина хwәва
Әw мьqим йәкә у дӧдӧ нинә.
Әз заньм—һ'ӧба дьле дайика йәкә.
Эт'имйа зар'а дьл п'ьр' дешинә,
У бьринед хәдар әw вәдькә,
Дәwса wан бьрина һа дьминә.

Мьн нәдитйә агрессоред wӧр,
Әwе дә'wa wәт'әне тә дькьн,
Ле мьн дитьнә зӧлмк'ар, к'әдхӧр,
Жь тә'не wана бьруск дьпәкьн.
Әз шамә, Куба, бәһ'әсаб шамә,
Жь qәзийа гьран тӧ буйи хьлас,
Бона алт'ьндарийа тәйә мерхас
Мьн п'әр'-баск стәндйә, һ'ьжмәк'ар мамә,
Нава дьнйеда тә хwә кьрә нас.

20/IV 1961

***

Әw ч'йаед бьльнд, кӧ һун дьбиньн,
Дәрде к'ӧрданә сәр һәв лод бунә,
Бә'р-бә'рьстане ӧса п'ел данә,
Әw т'әмам һесре ч'ә'ве к'ӧрданә,
Әw гәлие ӧса к'ур, кӧ дьбиньн,
Т'әв дәwса бьрине лawе к'ӧрданә,
Нава qӧр'нада золкьри манә,
Р'уе ә'змин дьгьрьи мьж у думанә,
Әw р'әша шин у гьрйе к'ӧрданә.

ЊАРО, ДЬЛО.

Һәй дьле һар,
Малхьраво,
Әw чь хәбәр,
Qәй щаһьли,
Ч'ә'ве тә дәр.
Бьсәкънә,-
Малwерано,
Дьнйа т'әмам
Һәq-һ'әсавә,
Зӧлма гьран
Ль бәр ч'ә'вә.
К'ӧрдьстана
Мә кырьнә
Чьqас тәвәк.

МЬЛӘТЕ МЬНР'А

Әз дәнге тә дьбьhем, бәжна тә дьбиньм
Нава фолклора тәйә нәбинайида,
Бабах дьбьм, кӧ мәрики бей т'ариq ниньм;
Әwqас бьр'кьри у qьр'кьри, диса майи,
Дьбиньм чьqас бьруск у тәйрок тә хьстйә,
Ле т'ариqа тә жь р'ӧh'е мә дәрнәхьстйә.
Бәйт' у сәрhати, эпос у к'ьламе мә
Щиwарбунә, р'ьнд тәлйанә qӧлч'е дьле тә.

***

Ч'йа у зьнар нәманә, wә хwә ленәдайә,
Гӧл у сосьн нәманә, wәки wә нәчьнйә,
Wә ньвисаре хwә кьрйә к'ьламе алав,
Бьлура дарин кьрйә бьлбьл у п'еләав,
Бь we хwәстьне мьләт кьрйә агьр, алав,
У wи агьре нәтәмьри нава qӧр'на
Хwәйкьрйә у бәрдайә нава дьле к'ӧрда.

МЬQАМЕ БЬЛУРЕ

Дьле мьнда чьqас
К'ьлам hәнә,
Әw т'әв жи
Мьqаме бьлуренә,

К'ьзин у шәwата
Бей гьлинә.
Hәр бьлурә,
Qәй гьлийа дәртинә
У ль сәр дьлк'ьнга
Әw дьр'әшинә.
Бь we йәкева
Әw дьнә'линә.
Qәй гьли машйанә,
Ль сәр к'ижана
Дьлqе к'ӧрданә.

Бьлура дарин
Qәй гьлйава
Жь к'урайа
Сала у зәмана
Дәрдьхә сӧр',
Лгьр у алава
Сәрhатйа к'ӧрда
У дьдә wана.
Сӧр'а qӧр'нед чуи
Бь фә'мдари,
Бь зьмане де
У бь дәлали
Тәр'а шьродькә
Hәр гьли,
К'ижанава тӧ
Дьби бawәри.

Мьqаме бьлуре
Qəй дурəбина
Сӧр'а к'ӧрданə,
Е гəлə qӧр'на...
Qəй гьли машйанə,
Мьqам манə
У qəй дəнге
Бог'аза к'ӧрданə...

Qəй пе бьлуре
Дькьнə həwар,
Пе we бир тиньн
К'ӧрдьстана xwə.
Qəй К'ӧрдьстанə,
Дьxwəзə бьhар,
У əw пе бьлуре
Дəнг дьдə лawа.

Дьлем бьлура
Дарин h'ъздькə,
Həр qӧлькəкə we
Əw симəкə.
Симе бьлуре—
Т'ьли, печ'инə,
Əw леве
Бьлурване к'ӧрданə.

Бьлур qəй симə,
Дəнгбежа qӧр'на,

Дьлем wева
Дьбинə кал-бава.
Wева xwə h'əсаб дькьм
Сəре ч'йа,
Дьбьhем к'алина
Бəрха у мийа.
Wева дьбьhем
Дəнге qӧр'не дур
У мьн т'ьре,
Лawe кӧрдə че
Щьвийанə дора
Хане Ч'əнгзер'ин.
Qəй ша дьбə
Мерхасе мəшур,
Qӧ hатийə wəхт,
Ньсləта сəрwахт.
Həwарийа к'ӧрданə,
Бəрбь дьжмьн дьчə
Бь дəстəшур.

НƏХШЕ КӦЛИЛКЕ К'ӦРДЬСТАНЕНƏ

К'ьнще жьне к'ӧрдайə гӧлгӧли,
Шə'ре бук у qиза h'əму р'əнги,
Е дора к'олозе хортед əвин,
Кӧ сəр qизе ч'ə'вр'əш бунə бəнги,
Нəхше кӧлилке К'ӧрдьстанеnə.

Әʼwре рʼәш, кӧ пәй һәв дькʼшьн, дьчьн,
Қʼедәре дьбиньн қизе бәдәw,
Рʼечуйинева чаwа кархәзал,
Ль сурәте wан рʼуньшти гӧлав,
Нәхше кӧлилке Кʼӧрдьстаненә.

КʼӦРДЬСТАНА БЬРИНДАР

— Қӧльнг, қӧрба,
Чь қәwьмийә,
Кӧ бь зәлули
Һесьра дьбарини?
Гәло жь кʼидәре,
Жь кʼижан wәлати,
Чаwа қәwьми,
Рʼасти мьн һати?
Қʼанен қәлфе тә,
Тә әw кʼӧ һиштьн?
Дьбә сӧрʼ—сәрма
Дьне әw кӧштьн?
Әгәр тӧ тейи
Жь алие Бәгʼдае,
Бежә, бьнһерʼьм,
Чawанә һʼале
Барзание мә
Әʼгит у мерхас?
Гәло чawанә

Һʼале әwләде
Wәлате мера,
Wәлате шера,
Кʼӧрдстана мә,
Әʼрде қәдими?
Ах қӧльнг, қӧрба,
Гәло тӧ зани
Кӧ гәләк қӧрʼна
Бәри рʼоже мә
Шен wәтʼәне мә
Әw һʼәсаб дьбу
Мьскʼане хӧде?
Кʼӧрдьстан әw хут
Һәма әw ер бу,
Кӧ жь дәсте кʼӧрда
Фьрʼи у чу,
Паше бу хӧре
Дәwләтие дьне.
— Шайире мәлул,
Чаwа дьбиньм
Ситьла валайи
Тӧ ль сәр агьр.
We һәвале мьн
Бәла бунә
Ер-ерьстана,
Щие незик у дур
Һʼәта бәрбангәк
Ль wан вәбә мәшур.

Бәрбь we бәрбанге
Әз фьр'им, hатьм.
— Qӧльнге хәриб,
Дьбәк ньзани,
Лawe wи мьләти
Ә'гит у ченә,
Бьнәлие кәла "Дьмдьмьн„
Хӧдане wан
Шәшхане мәзьн,
Мәрие хӧдане
Хәнщәре, тире,
Мәрие хӧдане
Р'ьма зьрави
Әwләд у т'опчие
Т'әпе "Дәвбьр'и„
Т'опчие хӧдане
Т'опе "ә'нгәле".
Qӧльнге бьра,
Заньм, qьса тә
Бей гьри набә,
Бьра ӧсабә,
Бь гьри бежә,
Дьле хwәда бьгрим,
Кӧ дьл валабә.
— Ә'вдо, херхазо,
К'ӧрдьстан бәдәw бу'
К'aw у к'ӧбар,
Т'әбийәта дьне

Хәмле хwә hәрщар
Жь К'ӧрдьстане
Hьлдьда т'әмам.
К'ӧрдстан гӧлдьда
Бahар, бahар,
Ч'йаед бишметгӧлин,
Т'әпәбьльнд,
Wан дәф-дә'watава
Дьбунә р'ьнд.
П'ьлте ә'wра
Дьбун минани
Шә'р у шәмаqие
Дора к'олоза,
Р'ишийе wана—
Hә'зар-h'әзар кани,
Бь хӧлә-хӧл
Дьк'ьшйан аза.
Hешьнайа мәхмәр
У кӧлилкед хас
Дьбунә р'әнге
К'ьнще бук, qиза,
Дьбунә р'әнге
Шә'ред wан әтләз.
Тә'ва wедәре
Нәдьчу ава,
Qәй сәрдә'wәтие
Дә'wата бу әw,
Әшq у р'онайи

Дьда hәрдәра.
Кӧ Қ'ӧрдьстан к'ьвшбйа
Қ'aw у бәдәw.

***

Дьле мьнда чьқас к'ьлам hәнә,
Әw т'әв жи мьқаме бьлуренә.
Бьлурә, жь дьле мьн гьлийа
Дәртинә, наздар дьлубинә,
Шәwате дькә дьле мәрийа,
Мьқам қәй дьбьн гьлие фә'мдар,
Минани змане дйа h'әлал.
Qәй h'әсрәта дйа мьнә манә,
Әw дьл у шәwата к'ӧрданә,
Нава бьлуреда хwәр'а тәлйанә.

***

Готьн шайир, ахьр ви ә'мрида тәр'а шәрмә
h'ьсрәта йареби,
Р'ожед тә жьмартинә, тӧ hәй hәйи, hәй т'ӧнәйи,
Бәсә бьстьрейи.
Гот-wәй нә ә'фәрьм wәр'а, wәки hун h'әтани нhа
hе мьн фә'мнакьн.
Ль мьн hатйә р'у-р'идәне чилә-қәрқаш у аhа
Қ'аре хwә дькьм
hәр'мә we дьнйа h'әта-h'әтае нәнас у тә'ри
Нак'әвнә сери?
Әw баqе гӧла, кӧ wәр'а чьнйә бь чәтьн h'али
Бин ле нәк'шиньм?

Чьр'а к'ьвш нинә, wәки йара мьн мьләт, wәт'әнә,
Гәрә бьзанбьн.

***

Жь дәнге hәwаре р'абумә п'йа,
Дьл мьн р'ьщьфи, ле мамә нава щййа.
Ч'ә'вед хwә вәкьр, чәнд щара мьзда,
Ша бум, ле хәwн бу, hат у чу,
Иди р'анәзам, бәри хәwне да,
Дәнге hәwаре бәр гӧhе мьн бу.

***

Гәло әзе h'әтани wан р'ожа саг' бьминьм,
Азайа Қ'ӧрдьстане бәр ч'ә'ве хwә бьбиньм?
Гәло we к'әнге вәбә бәрбанга Қ'ӧрдьстане,
Wәки бьhар-бьhар гӧл вәбьн we гӧльстане.
Әз бь дәф у зӧр'нә тек'әвмә нав wан гӧла,
Минани бьлбьләке шәwате текьмә дьла.
Әз бawарьм, шькбәр набьм, ашкәрә дьбем,
Дәнге шькйате дьла wа әз дурва дьбьhем,
Щергә дьгhижнә hәв, дьбьн қәwат, кӧ р'абьн бен.
О, щерге азадар, намус у знарәта мьләт!

***

We нəвич'ьр'ке Хане Ч'əнгзер'ин
Бунə шер, пьльнг, р'абунə п'йа,
Wət'əне xwə наhельн дьлбърин,
У we р'öh' бьднə зозана у ч'йа.

К'ЭФ

Бəр п'еле бə'ре əз чəрчьримə зəф,
Т'ьре машйамə у бумə к'əф,
Лəма жи öса наз у назькьй,
У бəр п'ела əз тəйах накьм.
Aha бь баске xwəй заиф у к'əф
Əз qəй бə'рер'а дьбьм фиq у дəф,
Дьбьм h'əзар саз у дьбьм т'əмбур,
We сазбəндиева дьк'шьм qöлч'е дур,
Дьбьмə хели бой ава бə'ре,
Ча хəмла weйə ль сəр нəдəре.
Бewəстийабун xwə дьхə щие нəдиhар,
Гьва кö wьрə азайи у hар.
Бə'р дьh'əжинə, "лури„ дьбежə,
Дьчəлqинə у... weда давежə...
Хöшина аве у мəша п'ела
Əw гьлие мьиьн сəр лева.
Щарна дькьм кö ньqобьм йəкщар,
Фə'мкьм хəйсəте шəр'е бə'ре,

Ле п'еле we мьн hьлдьqошиньн жор,
У бəла дьбьм сəр р'уе бə'ра шор'.
Əз чьмə бəр qəwата пеле гöр',
Гава öсанə qануна э'мьр?
Əз həр həwapa wан мəрие беч'ар тем,
Е дəрге тəнгда гöманбьр'и бəрбь мьн тен,
Р'ода дьчьн, ле тьшт т'önə бьгрьн,
Дəсте xwə давежнə мьн, кö хьлазбьн.
Т'ьре əз к'əфьм сəр п'еле бə'ре,
Диса лəз темə сəр бəнгзе бəре.
Wəхта дьнйа лап азабə у шен,
Т'əви п'ела əзе жи бь стьран бем.
Дəнге həwaphатйа дьбьhем, тен...
К'öрдстана мьн we э'сə бьвə шен.

Бəр п'еле бə'ре чəрчьримə зə'ф,
Т'ьре машйамə у бумə к'əф.

***

Дьбежьн, гава xwəли öнда дьбə,
Мьлəте we жи пер'а öнда дьбə.
К'öрдьстан həйə, xwəлийа we дьминə,
Дора мəзəле кал-бава шинə.
Xwəлийа К'öрдьстане р'əwш у гöлинə,
Əwлəдед we мере э'слинə,
Дьлда h'ьсрəта азае, бьринə,
Борще кал-бавайə сəр wан дьминə.

***

Бә'са азайе те,
Дәнге һәwаре те,
Бина кӧлилка те,
Хӧшина канйа те,
Һәwарһати we тен
Әwe гьшк һәвр'а бен
У К'ӧрдьстана че
We э'сә ббә шен.

ДӘНГЕ АРАМ

Дәнге к'ьламе тә,
Араме бьра,
Аһа qәй тӧ жи т'әви
Qӧльнге Суриае
Дәсте паиза wьра
Һати вьра.
Тӧ qасьде һ'әсрәта
Мьни ве дәqе,
Хәрибе дур wәлата,
Бьнәлие хәлqе.
Һати сәр һелина хwә
Бал мә бьмини.
Qәй һати жь бәр'ие
Шәwата дьла,

Һ'ьсрәта к'ӧрде wьра
Qәй анйә гәр'е.
К'ьламе тәва дьбьм
Шәр'к'ар у һ'әйфдар.
Һ'әqитийа wи шәр'ида
Дьбьм п'ьр' бawар...
Ах, дәнге к'ьламе тә,
Араме бьра,
Qәй к'әла дьле мьи жи
Әw дьвә wьра,
Qәй qар'ина qӧльнге
Ль wан дәранә,
Qәй әw газикьрьна
Дәнге к'ӧрданә.
Бьстре, тӧ бьстре,
Араме бьра,
Дәнге тәй ве бһаре
Һәр'ә һәрдәра.

***

Жь wан р'ожа wа гәлә wә'дә дәрбазбуйә,
Ле жь бира мьи әв qәwмандьи не нәчуйә.
Гәләки чәтьи гьһиштмә бьлиндайа ч'йе,
Wьр дит хәмле т'әбийәтейә һ'ьжмәк'ар у че,
Wьр кӧлилке беһ'әсаб бун, назьк у р'әнг-р'әнг,
Һ'әта мьи чәнд баq гьреда, иди бу дәрәнг,
Ньзаньм чаwа льнге мьи кәвьрәки к'әт,

Жь we эше ахинэк жь дьле мьн дэрк'эт.
Awa ль сэр qэwata xwэ жи п'ьр' bawap,
Незики кевьр бум у xwэст эw h'олкьра хар .
Т'эне бум, чьqac qэwat мьнда hэбу, т'опкьр,
Дэсти щаhьлйа xwэ wи кэвьрир'а шэр'кьр.
Qэwьми, ньшкева шьмьтим ль wедэре,
У дэwса wи кэвьри эз гөлол бум жере.
Гава сэр h'ьше xwэда h'атьм, ньhер'и жор,
Мьн т'эхминкьр, кө эw кэвьр сэре знар бу,
У т'эне гошэки wийэ ч'ук дэрва мабу.

***

Мала хазенне мьн,
Ль к'ө бьбум хөлам,
Wэхта р'эх we дэрбаз дьбум.
Бира мьн дани зэлулти,
Бэлэнгазийа э'мре xwэйи
Дэрбазбуйи бэр ч'э'ва дьдит.
Ле нha т'эмам h'эдьмйэ
Эw coqaq у мал,
Wьр hэр ава h'awзe мэрмэр
Дькэ галэ-гал,
Төе бежи qэй wьр дэ'watэ
Бьн лэмп'ед шэмал.

***

Хэwнеда дьбьhем к'алина бэрха у мийа,
Щарна дьхwэзьм р'абьм у hэр'мэ сэре ч'ийа,
Бьлизьм, к'ефкьм у бьгэр'ьм wан щийа.

БЕЙ ЗАР'А Т'ӦНЭ Ь'ӦБ У БАьАР

Эw малед теда
Зар'о т'ӧнэнэ,
Qэй п'энще тэ'ве
Же дьхэйидьн,
Нак'эвнэ мале,
Qэй жьн у мере
Щансаг' у щаhьл
Дьбьнэ аhьл.

Щие зар'о т'ӧнэ.
h'эсаб дьбэ wэк
Дэ'wата бе дэф,
Бе шайи, зӧр'нэ,
Qэй дэ'wат нинэ
Шин у гьринэ.

Баг'е теда т'ӧнэ
hешьнайи, кӧлилк,
h'эсаб дьбэ щие

Мә'ра, дöп'ьшка,
Qьр' у qьр'ьстан.

Мешед бәдәwда
Әгәр шин нәбьн
Даре тәр', щаһьл
У нәгрьн дәwса
Wан даре мәзьн,
Қö ә'мьр дан wан,
Мешә we һ'ьшкбә.

***

Щарке кölилкәк дара севар'а
Қ'әтә һ'öщәте,
Кölилке готе: wәрә тö мьнр'а
Нәк'әвә ләще,
Бона мәрьва гьшка ә'зизтьр
Әзьм, кö һәмә
У вьра т'öнә т'ö кәс мьн четьр,
Һәр кәс we занә.
Әз хәмла хасьм бона мәрьва,
Бой qиз у бука,
Жь бина мьн хwәш ль һ'әму дәра
Шанә мәзьн, ч'ук,
Ле дар кö һәнә, wана дьшкеньн,
Дьшәwьтиньн.

Даре бьһистьн гьлие кölилке,
Һа щаба we да:
— Тö qöр'ә нәбә, хушке, р'ьндьке,
Пәсне хwә нәдә,
Кölилке мьн жи һәр баһар һәнә,
У һәр кölилкәк эмише тә'мә.

ГÖНДЕ МӘ

Гönде мә дурбу, бәр п'әр'е ә'змин,
Гошәки нәнас нава дьнеда,
Гönд нава кәвьр-кöч'ькада бу,
Р'еед зьрав, кö бәрбь wи дьчун,
Тәе бьгота тамаре гönд бун.
Зьнаре wьра qаси мьнара,
Qәлиштокада — һелуне тәйра.
У мале мә жи wәк wан һелуна,
Ле бьн ә'рдеда, нә сәр зьнара,
Әм—зар'о, нот'ла щущуке тәйра,
Һәр qöлч'әк бо мә нас бу wан дәра,
Бь гönде мә "дьнййа к'öта дьбу,,,
Хенщи гönде мә— "дьнийа т'önәбу,,,
Гава мә дьхwәст дьнийа бьдита,
Әм һьлдьк'шйанә ль сәр зьнара,
Т'әмаша дьне дькьр чаралийа.
Нә гönде мә һаж жь дьне һәбу,
У нә жи дьнийа һаж гönде мә бу.
Мә т'ьре дьнййа т'әмамийа хwәва
Бәр ч'ә'ве мәйә, әм we дьвиньн.

***

Иро бае паизе hат,
Hәwa сар чарнькал hьлат,
Щара ә'wльн мьн т'әг'минкьр
У сәре хwә бәр wи харкьр,
Чьмки пәй wер'а дьhат
Зьвьстана сор' у сәрт.
Гәло дьле мьни wастиайи
We тәйахкә бәр зьвьстане?

QӦРБАН

Р'ожәке дйа мьн гошт дани бәр мьн.
Мьн бь иштәh әw пе нан дьхwәр.
Дайка хwәр'а гот:— чьqаси тә'мә,
Дьбей qәй гоште кар-хәзаланә.
— Бьхwә, әз qӧрбан,— we мьн мезәкьр,
Нә бәрха тә иро мә сәржекьр,
Бой qӧрбана тә мә гошт бәлакьр.
Зә'ф hерсбум у бәр хwә к'әтьм,
Т'ӧ гьли нәдит дйа хwәр'а бежьм.
Гошт у нан бәр мьн бунә жә'р,
Qәй сәр мьнда дьнийз hатә хар
У дьле хwәда бумә хwәйк'әсәр.
Qәй әз бумә к'увие сәре ч'йа;
Qаси р'öh'е хwә бәрхе h'ьздькьр,
Qӧрбанхwәрьн ә'мьрда т'обәкьр.

TӦ K'ӦЙИ?

Тӧ к'öйи, щаhьлтйа мьн,
Гази тә дькьм, тӧ к'öйи?
Нә вәбуйә сьбәкә дьн,
Тә набиньм, тӧ к'öйи?
Бәр ч'ә'ва hәр сал т'әбийәте
Дьнйа кьр ч'ькле щьнәте.
Думәqәск, тәйр, тәйрәдә
Әшq у шабуна wан бе h'әдә.
Аhа мина сале дьн
Hелуна хwә чедькьи
У т'ьре гази мьн дькьи.
Баhар диса ша дьк'әнә,
Бей тә әз мәт'әл мамә,
Ле тӧ иди к'ьвш наби,
Гази дькьм, тӧ дәй наки.
Wа ә'мьр буйә доргәр',
П'ел дьдьи овкйан у бә'р.
Дәнг у бә'с к'әтйә дьне,
Ле дәнге тә зиз qәт нае.
Hч'öба тә дьле мьнда,
Шәв, р'ож әз тә дьгәр'ьм,
Тә бир тиньм hәр wә'да,
Кальм, әвиньм, гиро.
Гәло т'әбийәт чьма
Даре qӧр'на шиндькә,
Wанр'а әw набә тьма.

Жь калбуне р'адькэ,
Һ'эзар бэлга дьдэ wан,
Дьхэмьлинэ һэр сал,
Ле эз кьрмэ йэки кал,
Нэ дьһелэ щаһьлти
Щаркэ дьн вэгэр'э бе,
Нэ дьһелэ һэр'мэ бал?
Ль мьн дьчьн йаш у сал,
П'ор' ль мьн дьбьн qэрqаш,
Бо щаһьлтие лап нэхwэш;
Щаһьлтийа мьн эw дьбэ
У иди пашда надэ.
Мьн щаһьлти п'аки нэдит,
Т'эзэ пер'а бьбум нас,
Зӧлме леда у авит,
Чаwа кӧлилкэкэ хас.
Ах, к'ӧйи һ'ьсрэта мьн,
Нэ вэбуйэ сьбэкэ дьн!

***

Щьг'ара мьн,
Гэло зани,
Wэки бэлге т'ьтуна тэ
Шинбуйэ wьр,

К'идэре мьн хуна хwэ р'ет,
Ль к'ӧ э'рде хуна мьн мет.
Тӧ qьнйате хуна мьни,
Ньһа жи тей бэр дьле мьн,
Кӧ хэме мьн бьр'эвини,
Ле тӧ бь хwэ qэ набини,
Wэки т'эв тэ
Агре дьле мьн дьшхӧлэ.

***

Пьрсин:— Шайир, гэло qэт гэр'йайи
Йер, йерьстан у т'опраха?
Гот:— Бэле, гэр'йам, чумэ һэр щи,
Ле һ'эйф, нета мьн ма нивщи.

Пьрсин:— Шайир, малавао, qэт нак'эни,
Мэри т'ьре дьгрий дьле хwэда.
Гот:— Шэwата бьлурейэ дьле мьнда,
Жь we шэwате ч'э'вед хwэ вэнэда.

***

Р'йа кӧ qəданд чəнд салада,
Иди нькарьм вəгəр'иньм
У т'əмамйа э'мре хwəда
Тьма мамə wьр бьгəр'ьм.

***

Дьл, тӧ э'йни п'əлəwани,
Баре хəлqе сəр пьшта тə,
Бо хəме wан пьштобьри,
Qət тӧ нак'əви h'але хwə.

ДЬНЙА, ТӦ ЧЬР'А ӦСАНИ?

Дьнйа, чьр'а öса фелбази?
Хəйсəте хwəва тӧ нəнаси,
Т'əмам вəнаби бəр т'ӧ кəси.
Щарна гəлə h'əйфдар у к'ини,
Ле щарна жи qəй йа бəре нини.
Дьби баг'-баг'чə, кӧлилк, гӧл у р'əз,
Т'ӧ сəрədəри жь тə накьм əз.
Гава тӧ əwqас баши у к'ардар,
У мəрьваер'а тӧ тини бьhар,
Ь'əйфа тə нинə, тӧ дьби h'əфдар?

Дьнйа, чьр'а öса фелбази?
Т'əмам вəнаби бəр т'ӧ кəси.

***

Сайа щьмаə'тейə əз дьминьм,
Бahар-бahар мьqим мьн биртиньн.

ЗОЗАНЕ ГӦЛИН

Wə диса йа хwə кьр,
Зозане гӧлин,
Дьле мьнда hиштьн
h'ьсрət у бьрин:
Hha иди бунə
Зəлул у зəрин,
Мьжулийа wə майə
həр т'əне э'змин.
Қание wə бь h'ьсрət
Пəй мə дьгьрин,
Wə диса йа хwə кьр,
Зозане гӧлин.
Дə бь хатре тə,
Т'əбийəта сəрговəнд,
Wə диса дьле мə
Бенсаф машанд.

Ḥ'ьсрәта дьле мә
Нәḥатә сери,
Бь ḥ'әзар мә'нәи,
Ḥ'әзар тәḥәри.
Ḥ'әта п'ашла тәда
Ч'ә'вед мә вәбун,
Иди паиз жи ḥат,
Хәмле тә чу.
Wa дәwса бьрине
Пар у перар
Wә сәрда зедәкьр
Шәwат, көл у бьрин.
Ах, ḥун зозане хwәш,
Зозане хwәш гөлин.

***

Баḥар ḥат у ә'рд хәмьли,
Сәйрә у к'еф ль ḥәр али,
Хәмьлинә кәвьр, хwәли,
К'ане хәмле мьн ви дьли?

***

Әwе р'әḥ'әти у хәwа мьн бьр'и,
Гава вәщьньқим, ч'ә'ве хwә вәкьр,

Бәр ч'ә'ве мьн бу кәвотк у фьр'и,
Бет'авәтие, хәме мьн зедәкьр.

ДӘ МА ХАТРЕ WӘ!

Ч'йаед сәрбьльнд,
Дәшт, зәви у гөнд,
Мерг, чимане тәр',
Ḥун кание р'әвок,
Ḥәвалед мәй нә'с,
Мина мә зар'ок,
Бьбахшиньн,
Гава әз чум,
Мьн хатре хwә
Жь wә нәхwәст.

Шәр' бәри мә да,
Әм ḥатнә вьра.
Щәм мә-мьқим тә'в,
Щәм wә-ḥәрт'ьм шәв.
Щьмаә't пьзмамьн,
We бьвнә пьзмам,
We бьжин р'әх ḥәв.
Ә'сә we йәкбә
Ḥәwа, ав у тә'в
У бь ә'дьли
Хwәр'а бьжин т'әв.

Сал дәрбаз бунә,
Бәләкиӈйа сьвьк
Ль сәр сәре мьн,
Бумә йәки дьн.
Мьн гьртйә дарьк,
Әз дьр'ьщьфьм,
Чәтьн р'е дьчьм,
Гьли, фькра хwә
Чәтьн бир тиньм...

Ћун бьбахшиньн,
Wәки wә'дәда
Хатре хwә нәхаст,
Wәр'а бьгота
Нета хwәйә р'аст.
Ћун р'öћ'е мьданьн,
Дә ма хатре wә!

***

Бо мьләте хwә ширћ'әлал
Әзе бьминьм әwqәдәр,
Ћ'әта ћәйә к'örд у хәбәр,
Мьн синг у бәре хwә да бәр,
Щаћьлти, ә'мре хwә да дәр,
Бо мьләт, wәт'әне ћ'әлал.

КӧЛИЛК

Ах кӧлилк, кӧлилк,
Ћун нәхше т'әбийәте, ахина дьла.
Мәхсус ћуньн нәдәр у р'әwше
Wан хорт у qизе сәwдәсар,
Кӧ бь мә'нийа чьнина wә
Дьгьћиштнә мьразе хwә.
Кӧлилк, кӧлик, ћун хәwна мьн,
Әз qәй wәр'а хәбәр дьдьм,
Qәй wә хәwна мьн батьни
Шьровәдькьр, бәр мьн дани.
Qәй сӧр'а ћ'ькйатә дьне
Wә хwәда хwәй дькьр ль wьр.
Ћәр мьләт бь змане хwә
Наве дәлал данин сәр wә.
Wә бәдәwтьр дьнеда тьшт т'öиә,
Ћуньн р'әwше т'әбийәте у мәрийа.
Жь хwәлие дәртен, нәхш дьднә хwәлие,
Ле ћ'әзар ћ'әйф, ә'мре wә кьнә,
Чол у дәштада дьминьн йәксал,
Дьмрьн, ћ'әтани диса те баћар,
Ле ћун намьрьн, дьбьн ћ'öб-ћ'ьсрәт,
Нава к'ьлама дьбьн нәхш, т'aqәт,
Дьле хwәда хwәйдькә ћәр мьләт.
Ћун дьминьн wа бь наздар ћ'әта
Гәрмайа р'ое, баран у хwәли
Ә'мьр дьдьнә wә, wә мәзьн дькьн,

Бь дәфа әʼwра хәwе рʼадькьн.
Ах кӧлилк, кӧлилк, hун нәхше дьне,
Ғәксалийа хwәва чьqас биранин
Дьhельн нава мәрьвайа дьне,
Бь wә әм назе йаре хwә дьвьн,
Hʼӧб у әʼдлайи wәва саздьбьн,
Бей wә тʼәбийәт кʼәсибә, әтʼим,
Мина букәкә дьл ле шкәсти,
Кӧ рʼудьне рʼәх кание, дьгри мьqим
У дьле хwәва әw дьминә тʼи.
Бәр чʼәʼва наен говәнд у дәʼwат,
Hуньи hʼьсрәта we гав у сәhʼәт.
Ах, кӧлилк, кӧлилк, hун нәхше дьне,
Ләма hәр мьлят бь змане хwә
Жь кʼурайа дьл наве wә дьдә.
Жь хwәлие дәртен, нәхш дьднә хwәлие,
Wә бәдәwәтьр дьнеда тьшт тʼӧнә,
Ле hʼәзар hʼәйф, әʼмре wә гәләки кьнә.

***

Бохче дьле хwә вәкьр.
Чь навда бу, hʼәвәк hьшт,
Пʼара мәзьи хwәрʼа бьр.

БАWАРИ′

Бawарбу′нә, кӧ мәрийа
Дәрдьхә жь hʼале чәтьи
У wана дьбә ль сәр рʼйа
Бәхтәwарийа башә сафи.

Hәр бawарбунә кӧ йәqин
Әw пʼәр′ у баск дьдә мәрийа.
Бь wан дьфрʼьн бәрбь әʼзмин,
Жь wьр тиньи бәʼс у мьзгин.

Бawарбу′нә мәрийа дьбә
Бьн бәʼре кʼурә нәдиhар,
Wьр сӧрʼа бәʼре вәдьбә
Бо әʼмре хwәш, бәхтәwар.

***

Тʼәбийәт бадәwә, дьловаи, ширьнә бе hʼәсаб,
Щарна сәр мәрийа hерс дьбә, ль wан дьбә сәбәб,
Ле әwе бәдәwийа дӧ дьла лап башqә дайә,
Шӧрәта we жи hәма хут әwә, кӧ hәйә.

***

Иро wәрге мә вала бун,
Зозанван тʼәв кʼьшйан у чун.

Ах, дьле мьни р'әбән жи
Дуз минани wан зозана
Майә лап хькә у хали
Бона we хәзала к уви.

***

Шайир машоqе баһар, т'әбийәтейә,
Зәрие мә к'өрда жи нәхше wенә,
Дьнйа бона мьн сәрqот у п'ехасә,
Әгәр т'өнәбьн әw көлилкед хасә.

***

Қани мьнр'а бунә зьмзьм,
Бумә wәк симе льбудчйа,
Т'ө бawар накьм әw әзьм,
Дьле мьнда һ'ьсрәта ч'йа.

***

Дьле шкәсти пе чь шаки,
Пе дьле к'е wи р'азики,
Әw к'ьнщ нинә тө п'инәки,
Һ'өба майин чawа леки?

***

Гава дәсте йәки,,а
Qалч'ич'әка дьбиньм,
Бәрхwантийа хwә бир тиньм.

Һ' Ө Б

Гәлә гәр'йам, чумә щийа,
Хwәлийа дьне да бьи п'йа,
Зозан, аран әз гәр'йам,
Һ'ьлк'ьшйамә сәре ч'ийа,
Ньшкева ль wедәре
Wa мьн qәлфе qиза ди,
Бәрбь wана чум һеди.
Нава зәрие хәмьли
Мьн зәрикә башqә ди...
Зьмане we-көрманщи.
Әwe бәдәwийа хv'әва
Әз һ'әландьм щи бь щь,
У шәwата wи дьли
Қ'әтә нава ви дьли,
Р'өһ'е мьнда мьлмьли.
Әз һ'әйрана wи дьли,
Дьлем wева хәмьли.
Бьра гөр'бә һ'өба мьн,

Бышəwьтьм сəри, бын,
Ле нахwəзьм йəкə дын.

***

Эвар кӧ те сəр зозана,
Кӧлилк, р'ъһан, гӧл у сосын
Аза дьбын жь бын п'йе мəрйа,
Бина wан хwəш бəла дьбə.
К'алина мйа, бəрх у кара,
Гърие зар'а, qир'ин, һəwар,
Хӧлə-хӧла щəw у канйа
У шынгина бейə наздар
Т'эвһэвбуйи ль һəр алйа
Дьбын э'йни һ'эзар-һ'эзар
Дəнгбеж, ашьqе эваре,
Р'ӧһ'дар у хьзмəтк'аре we.

***

Лawкe мын ширын р'азайə, һ'ьшйар набə,
Ле аг'ърйа мын бəлəнгазе we чawa бə?
Нə мын аншах мəщал дитйə, хəwлə бумə,
Тəнгəзарьм, нə мəщалə, нə qӧдумə.
Əгəр эз qьжьке qемишийа wи нəкьм,
Жь хəwa ширын wи р'анəкын,
Ле гəло дьле мын у wи лома накын?

***

Гава дьһат шынгина бе,
Мын т'ьре дəлала мын те,
Гава дьдит кар-хəзал тен,
Мын т'ьре wa р'еч'a wанва
Ньһа дəлала мьне we бе.
Гава п'элте э'wра сйа хwə
Давитнə бынэт'эра знер,
Мын дьго: "Эз һ'эйрана тəмə,
Эзе ньһа дак'эвмə жер.

***

Бона һ'ӧб-һ'ьсрəта бəдəwe
Дьлем буйə wəк тəйре һəwe.
Бе ду дьшəwьтьм бона we.

***

Эз наси Əлəгəземə,
Хэйсəте we п'ьр'щурэ'йə,
Щар һəйə ширын дьк'энə,
Гази зозанвана дькə.

Ль бәр wана кӧлилке хас
Р'адьхә чаwа халичә,
Wан қәбулдькә дьлh'әwас,
Қание хwә дькә шәрбәтт'ас,
Бь щаw, канийа дәфе дьхә,
Тәйр-ту дьк'әвнә р'әqасе.
Щарна hерса we р'адьбә,
Пьр'ч'уе we дьбьи хәнщәр, шур,
Әwре р'әш, гьран т'оп дькә,
Қәй бьруск жь дев дьбарә.

Р'ОЕ МӘР'А ДЬЛИСТ

Р'ое п'ьр' h'ьздькьр
Тьште бе сущ hәрщар,
Лә́ма жи әw мәр'а
Бьбу э'йщи hәвал.

Сьбе бәрбанге зу
We пе банга дика
Wа жь хәwа ширьи
Әм р'адькьрнә п'йа.

У т'әви ч'ьвика,
Т'әви кара, бәрха

Дьк'шанд дьбьрә дәр,
Әм дьсәкьнии бәр.

Деме хwә вәдькьр,
Qәй бь wи щур'әйи
Әм сьлав дькьрьи,
У мә hәвр'а дьлист...

Qар'ә-qар'а мә бу,
Дәрва ль hәр дәра,
h'әта кӧ эваре
Р'о жи дьчу ава.

Листькеда р'ое
Ль пьш п'әлте э'wра
Щарна хwә вәдьшарı,
"Кр'ин„ же нәдьhат.

Фәсал у дьзива
We дина хwә дьда,
Гәло әмә бей we
Qә чаwаньи hәвр'а.

Ле гава гьлие хьраб
We жь мә дьбьhист,
Р'уе хwә дьгӧhаст,
Иди нәдьлист.

Щәзае we әw бу,

Кӧ пе тиренща хwə
Əwe қаим дьгəст
Сəр-ч'ə'ве мə у дəст.

We ə'wьр қəй шьвдькьр,
Ль əзмин wəр дькьр,
Чawa h'əзар т'опи
Тӧ həвр'а қӧр'əмишки,

Бь hерс дьр'əшанд
Тəйроқ у баран,
Т'əви həв дькьр
Зозан у аран.

Пе дəнге ə'wра
Дькьрə қар'ин,
Қəй дьгот "т'əслим,
Т'əслимбьн, т'əслим!...„

Wəхта hерса we
Иди дадани.
Гава дьдит əм
Бəр хwə дьк'əвьн,
Wa барьшбуйи
Нав к'əскəсоре
Дьгот-"ə'длайи!„

Р'ое мəр'а дьлист...

***

Хəзал каре хwəва
Иди hьлнак'ьшьн
Ль сəре зьнара.
Зозанван т'ӧнənə
Иди ль wан дəра.
Ч'йае бьльнд, бани,
Манə бе бьнəли.
Гӧл, кӧлилк тəлйанə,
Қəй ахина wанə.
Бьлбьл қəй дьнə'льн,
Кӧ əw т'əне манə.

ТƏ МЬНР'А Т'Ӧ ГОТИƏ?

Тə мьнр'а т'ӧ тьштəк готйə,
Wəки дьл-h'наве мьн сотйə?
Ньзам чьма тӧ нахwəзи
Тьштəки хӧламе хwəр'а бежи.
Ч'ə'вед тəда əз дьбиньм
H'ӧба вəшарти, хəм у вənави,
Бей we жи тӧ шəwат, алави.
Дьл, ч'ə'вед мə бə'сбьре həвьн,
Ч'ар у гӧмана мə həр əwьн.
Бəхте тəмə, т'ӧ тьшти нəбежə,
Диндара тəва əз дьжим,

Дьле мьн бой тә hай гежә,
Haheлә йа xwә тәр'а бежьм.
Тә мьнр'а т'ö тьштәк готйә,
Wәки дьл-h'ьнаве мьн сотйә?

ӘЛӘГӘЗ

Тö бешика мьни Әләгәз,
П'ашла тәда мәзьнбумә әз.

Т'әбийәте хәмле xwә дайә тә.
У кьрйә щьнәта р'öh'е мә.

Тö али, сьпи, шини у гәвәз,
У шайири бе qәләм, к'аг'әз.

К'öбар сәкьнин бәр мә бемьнәт,
Тö хәмла xwәва чawa щьнәт.

Тö зә'ф h'әлали у бинсьвьк,
Бәр дьле мьн wәк хәзнә у мьлк'.

К'ьламе тә зәлальи, фә'мдар,
Р'әh'ма дьлайи, сьт'ар у ч'ар.

Пешийа нәр'астие мьжи, думан,
Тö бьруски, тәйрок у т'офан,

Ле бой h'әлалие баг'и у р'әз,
Хәйсәте тәва мәзьнбумә әз.

Мьн бал тә дьдит хәw у р'әh'әти,
Чawa жь дйа xwәйә р'әh'мәти.

Дә вәкә п'ашла xwә, Әләгәз,
Дьлwәстиайи темә бал тә әз.

Тö бешинга мьни, Әләгәз,
П'ашла тәда мәзьнбумә әз.

ДЬНИА ЙА МЬНӘ

Әз дәwләтимә, йәки бәрбьч'ә'в,
Дöр'е мьн у wенә hив у тә'в.
Хöлә-хöла аве канийа
Qәй хәбәрдана йара мьнә
У әз wева дьбьм h'ьжмәк'ар.
Шьнгина бае xwәши наздар
Qәй р'амусана йара мьнә.
Әw бәрфа ч'йа öса qәрqаш,
Qәй синг у бәре йара мьнә,
Әз ле гиро, йәки сәрxwәш;
Кölилке wьр льбасе wенә,
H'әму р'әнге xwәсти жи ленә.
Мьжа зьрав жер'а хелийә,

К'əскəсора h'əвтр'əнг к'öфийа we,
Мерге кöлилка, гəли у ч'йа
Шькəвте мəзьн, вьк у вала
Qəй бона мə к'очкə у сəра,
Qəй мала мьнə, мала ə'сли;
Əз зə'ве т'əбийəте у ч'йамə.
Wьр зəwьщимə бь ə'дəти,
Ьнив жи мəр'а шəмданə, ч'ьра
Бона р'ожед ог'ърме гьран
Бьруск мəр'а т'оп, щəбьрханə,
Дəлала xwəсти п'ашьла мьнданə,
Тəйр у туе wедəре-сазбəнде мə,
П'əр', баске wана мəр'а дəфə.
Əмьн бук у зə'ве т'əбийəте,
Бьhара р'əнгин бона мə те.

ДÖ БЬРА

(Зарготьна щма'эте)

həбун-т'önəбун... дö бьре h'əлал,
Əwe тə барьш, həвр'а щан-qöрбан,
Aqьльн, т'ьме гöр'а həванъьн,
Qəдре həв заньн, həв дьhевшиньн.
У wa те wə'де wани зəwаще,
Бь qəйде дьне дьзəwьщьн əw,
Мəщбурьн бьжин həрчар т'əви həв.
Нава маləке, бəр агьрəки.
Ле тələбəхтер'а тö wəрə ижа

Ялə нəдьчун h'əрдö жьн həвр'а,
Ьəвр'а дьк'əвьн т'ьме h'öщəте
У həрр'о дəиге шəр'-дə'wа wан те.
Хəбата бьра-щот у щотк'ари,
Дəсти жьна кəр'ьн у стöхар.
Жь шəр'е жьна бьра т'awнакьн.
Ьəбуна xwə п'арəвədькьн,
Илащбьр'и жь həв щьhе дьбьн.
Бьра h'əйра həванъьн həр щар
Ле жьне wана, чаwа гöре hар.
Те wəхта нандьруне, бедəре
У гава ль вьра т'ö кəс наминə.
Бьре мəзьн е бьч'ук бир тинə:
"Бьре мьн he щаhьлə, нəзан,
Əз ьнəки зедəкьм р'ьсqе wан...
Гöрза сəр п'ара бьре датинə...
Ле е ч'ук жи wa дьфькьрə:
"Зар'е wи зə'фьн, жьнə к'афьрə,
Əв гöрз жи жер'а эп'ещə к'арə...
Чəнд гöрза датинə сəр п'арта бьре,
Бь дьləки р'əh'ət əw дьчə мале.
Оса чəнд щара həвдö бир тиньн,
Ле qət hаж сöр'а həв ниньн.
Щарəке жи əw həвдö навиньн,
Гава гöрз датиньн сəр лода həв,
Гöрз həweда к'ьвш дьбьн бəр ч'э'в.
Бьра р'асти həв тен, həв h'əмез дькьн,
Ьəвр'а ша дьбьн у т'ер дьк'əньн.

МЬQАМЕ ЩМАӘ'ТЕ

Дә йар wәрә, әз хәрибьм,
Әз хәрибе нә ль вьрьм,
К'әсиб һатьм, бумә бәнги,
Әз һ'әйрана тә wи дәнги.
Ле, ле, ле, ле...

Ах, дьле мьн налә-налә,
Т'ө кәсәки наһелә балә,
Бьн п'әр'дейә, кәс набинә,
Гәло чь сәре мьн тинә...
Ле, ле, ле, ле ..

Эт'им майи, бе һ'әсп, пәза,
К'ане һәспе тәйи бәзә?
Дьле мьн баqә гөле бинә,
Лawьк нае бине бьк'шинә,
Дә ло, ло, ло, тө хәрибо...

Гөнде мәда чь гәлинә,
Чардоре гөнд ч'ә'вканинә.

Бawарийа тә бьла һәбә,
Кани сәба гьшка нинә.
Ло, ло, ле, ло.

Тө һөрмийа жь хас һөрмийани,
Тө какьла зәр гузани,
Тө мәлһ'әма qәнщ дьлани,
Тө һьн гөли, һьн р'ьһ'ани.
Ле, ле, ле, ле...

Сурәте тә һива зәрә,
Р'амусанә һе we сәрә,
Тә ч'ә'вр'әше, һ'әба тьри,
Шване хәриб һат тө бьри,
Ах дә ле, ле дьло, р'әбәно...

Ло, ло, ло, ло...
Дьло р'әбәно,
Qизе щане, әмә щотьн,
Кани, сосьн у кәвоткьн,
Ах, бина ван гөл, сосьна
Чардоре мә we әм сотьн,
Дә ло, ло, дьло эт'нмо...

***

Ло, ло, ло, ло...
Дьло р'əбəнс,
Һива гӧнде мə дəрк'əтйə,
Чардоре гӧнд һивəк зəрə,
Һа дьзвьр'ə у wе шəве
Qорьх гьртьн, данə бəрə.

***

Һив чу ава, кӧ вəгəр'ə,
Ле дьле мьн ə'вде хӧде
Ньзам чьма, мə'ни чьйə,
Wа хəидйə, вəнагəр'ə,
Дə ло, ло, ло, ло.

***

Алие Əлəдаг'е мьжə,
Qəй тəйрокə wьр дьр'ьжə,
Wьра дайка мьн дьгьри,
Һ'əйра мьнда кəр' у гежə,
Ло, ло, ло, ло.

***

Ах ль сəре Əлəдаг'е
Микə хəриб wа дькӧлə,
Зəлул-зəлул һа дьналə,
Һьн дькӧлə, һьн дьк'алə,
Дə ло, ло, ло,
Дьло, хəрибо.

***

Мйа геж бəрха хwə дьгəр'ə,
Wа гəлики к'ур пьшбəрə.
Бəрх сəкьнйə һ'афа гели,
Ньзанə чь wе бе сери.
Ло, ло, ло, ло...

***

Əз хəрибьм, ах хəрибьм,
Дьбə хəрибиеда бьмрьм,
Т'ӧ кəс т'ӧнə мьнр'а бежə
— Нə дайка тə бо тə гежə?
Лə ло, ло, ло...

✲✲✲

Хорте к'әсиб, лаwке дәлал,
Чардоре мьн гәли, нәwал,
Әз дьh'альм, тӧ ньзани,
Wәрә дәрхә жь ви h'али.

✲✲✲

Дә hерс нәбә, мьнр'а бежә,
Жь р'ӧh'е мьн бәләнгази
Дьле qьжьк, р'ут у тә'зи,
Бьриндаро, чь дьхwәзи?

✲✲✲

Qизе, щане
Wәллә р'ьсqе тәйә кӧлав,
У хwәйе тә-лаwке шьван;
Ль тә гьртйә агьр, алав,
Мьн qәлнайә hьм нан, hьм ав.

✲✲✲

Хорто, qӧрба,
Тӧ дәwләтие нәкә мә'нә,

Илаща мьн иди т'ӧнә,
Дьл щан, тӧ мьн нәкә пирьк.
Хорт дьбиньм, дьбьм qизьк.

✲✲✲

Ах зозан, сәд щар зозан,
h'әрсал тәр'а дьбьм меван:
Мевane мьн ньзам чьма
Т'ӧ шәвәке бал мьн нәма.
Wа бәнгийа мьн э'вда хӧде
Мина к'ьнще хас у qӧмаш
We бьр'ьзьн нава тер'а
Ньзам к'ер'а.

✲✲✲

Дьле мьн qәй е мьн нинә,
Бәжна лаwьк кӧ дьбинә,
Qальбе мьнда кӧл-бьринә.
Дәрде дьле мьн фәqире
Wа гәлә, гәлә гьранә,
Бawаркьи, ангори баре
Бист у шәш дәванә.
hәрче дәрде дьл нәдитйә,
Әwи т'ьре hе сьвькә.

***

Дэ тӧ wəpə, лawкe дəлал,
Бawэр нəкə h'эму кəси,
Мина канийа лап авзəлал,
Əз йа тəмə, wək'ил нəвси.

***

Ах, h'ӧба мьн лап агьрə,
Тəндурəкə гəлə гӧр'ə,
Qəй гьрька əз ле дьдьм,
Т'ӧ гьрькəк ле нагьрə.

***

Дьло, щано, əз дьхwəзьм
Т'эв мьн шаби хwəр'а h'эрт'ьм,
Бь к'ефа хwə бехоф, аза,
Ha бьр'эви пəй хəзала.

***

Дьле мə'рум, жь мьн нəтьрс,
П'ашла хортда те бехофби,
Wедəрейə бəнгийа хальс,
Жь мьн иди тӧ нар'эви.

***

Дьло, бьра həма шəвəк
Мəри п'ашла щанке хwəбə,

Жь wьр шунда щə'ньм у гор',
Ло чь дьбə, бьра бьбə,
Мьрне wеда нд чь həйə?..

***

Дьле мə'рьм, дьле пə'ти,
Wə'де зер'ин ӧида нəкə,
Зу к'аре р'эва хwəкə.

ПОЭМ

СӀ'ИД

Алийне Игьрдаг'а блынд wи бəри,
Сəр синоре Иране у Р'оме
Ӏəнə ч'йа, кани, кӧлилк у гəли,
Жь wана бəржер-шəӏəре Урмие.
Гӧӏдарикьи, мьр'а бывнə ӏəвал,
Эзе wə бь гьлйе Тəйаре кал
Бывм нав гəлйа у сəре ч'йа
У ишандьм брина дьле гӧндийа.
Wəхте ч'э'ве мьн гӧндийа к'ət,
Мəлулти р'уньшт сəр дьле мында,
Мина пайза р'озгəрəкə кьи
Швантийа мьн ӏатə бира мьн.
Эз wə навьм нав баг'е гӧла,
У вənакьм ӏ'ьзкьрьна дьла,
Эзе wə бывм ч'йа, нава гӧндйа,
Гəло чь дьнежьи дəрӏəqа хwəда?
Гьли дəрӏəqа се мəрйаданьи:

Сӏ'иде кӧрманщ, Хəбите фарьз;
Əw ӏ'əрдӧ жи шван, ӏəвале ӏəвьи,
Е дьне—Qӧр'анне т'ӧщар—фарьз.

I

Р'ое шəwq дьда жь орт'а э'змин,
Сйа мə сəр ӏ'əспа нəдк'ət э'рде,
Иди wəстйа бун жь ӏ'əспа у зин,
Ле сəр ӏ'əспа т'ӧ хəwа к'е те?
Кӧлилке сəр р'е р'энг-р'энги у хас,
Əм пəйа дьбун у дьбунə нас.
Ава канийа бь дəнгəки хwəш
Кӧлилкар'а к'ətьбу гӧлаш.
Баки ӏеньк дора мə дьбəзийа,
Мəрьв ньзанбу к'ӧда дьлəзийа.
Əм чəнд ӏəвал бун, сйари у пəйа,
Ираиеда блынд бун сəре wан ч'йа.
Əм чаwа к'ьвш бун, гӧнди жи т'оп' бун,
Бь дьлəки хwəш незики мə бун.
Əм хwəр'а р'уньштьи нав кӧлилка,
Чарьнкале мə чанр у чиман.
Жь мə ӏьнəки дур, сəр чəнд гава,
Хwəш дьӏат дəнге ава канийа.
Дурва дəнге блуре хwəш дьӏат.
Жь дəнге блуре мəлулти дьбари,
Бае свьк жи дəнг бəрбь мə дани,
Мəри т'ьре дьгрйан гӧнди у кани,
Кӧ дьжйан нав э'мре р'əши тари.
Тəйаре əхтийар жь мə пьрси:

— Дьхwəзьн гази wи шваникьм?
Wə'дəки кьнда əw блурван һат,
Сəкьни бəр мə бь дьлəки шıа,

Бь э'ширəти wи сьлав да мə,
Һатьна мə qəбулкьр сəр ч'э'ва,
Мина знарəки щийе хwəда ма.
Шьване щаһьл к'оме wи qот бу,
Ч'э'вр'əш, бəдəw у бəжнбльнд бу,
Е Ch'ид дьнһер'и, дьма һ'ьжмəк'ар,
Шькле wи бəр ч'э'ве мьн начə т'öщар.
Гöндийа готьн кö бьлурехə,
Дəрде гьран жь wана дурхə.
Əwи ледьхьст бь мəлу: и,
К'ьлам дьстьра бь зəл'ли.
Һəр к'ламəк əwи дьгот,
Дьл у һ'ьнаве мəрийа дьсот.
Wə'дəки шунда мə т'ьре ч'йа һьлшйан.
Пəзе бьлурван бəрбь мə к'ьшйан.
Бьлурван кö дит, qəйдə гöһаст зу,
Нери щида сəкьнин, пəз жи ду,
Паше һеди-һеди пашда чун.
Тəйар бьлурван ньһер'и дьлша, к'öбар,
У вьр р'испие мəйи маqул у херхаз
Шьване пьспорр'а əм кьрьнə нас:
— Əв бьлурван, наве wи Ch'идə;
У хwə жи дəнгбеже эла мəйə,
К'ьламстранеда дьлшəwьтйə,
Гьлийе wи хwəстьна мə зудайə.

Ch'иде мə э'йни тəйре ч'йайə,
Əw мина базе бе п'əр'э,
Ль ч'йа у банйа дьгəр'ə,
Сəр знара, р'əх канийа.
Чь бежьм меване мə маqулр'а?
Ch'ид шьванəки ль сəр хwəйə,
Бьлура wи т'ьме сəр левейə,
Қölаве кал у бава сəр мьла,
Һəвана нан ль сəр пьшта wийə.
Кəри жи öса һини wи буйə,
Һəргав, т'ьме чардоре wийə.

II

— Мевane əзиз, р'аст wəр'а бежьм.
Əм һ'але нивмьри дьжин ван дəра,
Жь һəбуна хwə дьминьн тьма,
Пə'рийе ширьн дəве хwə дьбр'ьн.
Ч'э'вньһер'йа панзе дьмчньн.
К'əсибти п'есира мə бəрнадə,
Нə жи кöл у дəрд мəщале дьдə,
Анщах əм дькьи э'бура зар'а
Мьqабьли нəйара у гöра.
Звьстана чəтьи кö те сəр wара,
Əм дьбьи чаwа даре бьи хьзəра.
Кемасйе мə жи qаси бə'ра,
У мə дьхəнминьн һ'əму дəра.
Чьqа тəнгасне вəр'едькьи,

П'есира хwə жь we хлас накьн.
Мьн э'мре хwə п'аки дəрбазнəкьр,
Гəлə мəрийар'а жи бумə щинар,
Ч'э'ве гьшкада т'ьжи хəм, хьйал,
Ахин у шəр'е дьле wана дит.
Ћəми зар'оти, хортти у калти
Ћəв щӧдə нəкьр у пе нəћ'эйам
Чawa дəрбаз бун у дəрбаз дьбьн,
Ле пəй wанр'а незик дьбə мьрьн.
Жь хəрще диwане əм ч'э'втьрсьн,
Ћ'але мə жи т'ӧ щара напьрсьн.
Вьра т'ӧ кəс т'ӧнə мə бир бинə,
Бьньћер'э у брине мə бьщəбринə,
Хwəндьн у ньвисар т'ӧнə нав мəда...
Тəйар глийе хwə пешда дьбьр,
Гəлəк готьн qьсə дькьр:

— Мəсəлə, əм ћьлдьн Ch'иде мə,
Ћəбуна щамери чь кӧ ћəйə,
Т'əмамийа хwəва гьшк бəр ч'э'вə:
Г'ӧћдрежəк, си пəз у кавр',
Əw блура дест, у дӧ сəе дьр',
Бьра бьбахшинə Ch'иде мə,
Сəрћатикə wи əз кьн бежмə wə:
Чəнд сала бəре гли qəwьмйə,
Р'ожəке панзе сан у зə'ф хwəш,
Ћьнə гӧнди бь сəрк'арйа Қ'əлəш,
Ће ниве шəве, гӧнди р'азайи,
Мина дике нишəв кьрнə гази.

Лawке гӧнде мə жь к'ома Қ'əлəш
Т'оп'и сəр ћəв бун кӧ ћəр'нə шəћəр.
Ниви мəлул, ниви жи ша дьбун,
Дьле ћьнəка жи qə вəнəдьбу.
Қ'ӧлфəт у зар'о ль дора wана,
Ћəр йəки наве т'əмики дьда,
Дьwək'ьландьн кемасие мале:
Пьтьк, нəфт, шəкьр у щер'е аве.
Ћəр йəки хwəр'а дьбьр пəз, бьзьн,
Га, ћəсп, ч'елəк, пəнер, р'ун, ћьри,
Чь кӧ wана жь дəве хwə бьр'и.
Ch'ид жи к'ətə нава we к'оме,
Əwи хwəр'а дьбьр дəћ ми we дəме,
Гӧман-э'бура зар'айə сале,
Бəре хwə данə бəрбь Урмие.
Қ'ома Қ'əлəш дӧ шəв-р'о р'е чу.
Шəва э'wьл тари-таристан бу,
Шəва дӧда баран wан бари,
Щарəкева шьл бун пəз у мəри;
У р'ожа сьсйа, незики э'сре,
Wəстиайи, нава худане, то'зе.
Əw дак'ətьнə соqaqa Урмие.
Ch'ид бћистьбу, кӧ к'ьриве wан
Мала хwəва ль Урмйе дьма.
Қ'ьривəки баш, к'риве кал-бава,
Дəри вəкьри бəр ћ'əму мəрийа,
Ле нас нədькьр əwи мала wи.

Т'ьжи п'ərчə бун дьк'ане Урмие,

Гьшк мале инглис, мале амьркан,
Т'öщара дöр'ути п'эйе wан дьдан;
Пе we hэбуна wэлатед дьне
Хwэ хэмьландьбу шэhэре Урмие.
hэбун мэри нава ве к'оме,
Кö щара э'wльн hатьбун бажер,
Нэдибун Урмйа "т'ьжи у т'ер„
Эwана т'ьре мэрийе wедэре
Гьшк жи баш дьжин, ч'э'вт'ерьн, р'ази.
Ch'ид чардоре хwэ дьньhер'и,
Дьк'ане т'оп-т'ьжи, эшийе лодкьри,
Ле wэрэ бьнhер', кэси нэдк'ьр'и.

Т'öщарэк чаwа мэрики сэрхwэш,
Wэхта соqаqе wи дит мие qэрqаш,
Нэр'эh'эт бу, ле хwэ зу зэвткьр,
Паше фькьри, пива у бьр'и,
Нетэк qьраркьр у ... р'ек хwэр'а ди.
Гэрэке бежьм, Qöранние т'öщар,
Змане кöрманщи заньбу зэ'ф баш,
Змане т'öщара жи hэми дьhа баш,
Зэ'ф дэрэw дькьрьн эwи hэр щар,
Заре хwэш девда, ле бь хwэ э'йни мэ'р.
Qöрани тэлйайи дьчу пэй к'оме...
Мэрие к'оме бльнд наве hэв дьдан,
Наве хwэ у е нэфэре мале дьдан,
Наве Ch'ид, е кöр', бав, жьне,
Чэнд щара hатэ wэк'ьландьне.

Эw к'ома гöндийа, к'ома сэре ч'йа,
Бэрбь к'арвансаре hьлдьк'шийа,
Ch'ид бэр дьк'анэке хwэр'а сэкьни,
Нэфэре мале hатнэ бэр ч'э'ве wи,
Фькра хwэда h'эму тьшт бьжарт, к'ьр'и.
Wэхте Ch'иде мэ сэкьни бу,
Qöрани бь лэз незики wи бу,
Эwи дьлэки дöр'у у фелбаз,
Wи щур'эйи хwэ Ch'идр'а кьрэ нас:
— Сэлам Ch'ид, тö сэр ч'э'ва hати!
Чawанэ Шамле ч'ук? дьбем бьрати.
Пэй мьрьна к'риве h'эсэнра тö нэhати.
Чь дьки, дьфькьри, тö дöдьли?
К'эрэмкэ, к'риво, эм hэр'нэ мал...
Ch'ид щийе хwэда э'щебмай мэ,
"Гэло к'е дитьбу э'щеба hа?
Ньзанбу эw хэwнэ, йан р'астийэ.
Дьбэ к'ьриве кал-бавайэ, кö hэйэ.
Занэ наве нэфэре мала мэ?„
Гэло тö к'ейи? Эз тэ наснакьм,
К'эрэмкэ мьнр'а бежэ, тö к'ейи?
— Эз к'риве h'эсэне р'эh'мэтимэ,
У наве мьн жи Мэh'мэд аг'айэ.
Wэхте баве хwэр'а hатьбуи вьра,
Пенщсали т'öнэбуи тö э'мьрва.
К'эрэмкэ к'риве мьн, к'эрэмкэ мал,
Нане кал у бава ль тэ h'элал!

— Әw qəзйайə, йан бəхтə, кӧ һəйə?
Чь мəрики п'акə, йəки р'əһ'мə.
Wи дьнһер'и к'оме, р'уйе аг'е,
Ньзанбу чь щабе бьдə т'ӧщар.
Qӧрани нета Ch'ид пе һ'ьсийа,
Лазьмбу дьлк'ьр'ин пе фəн у гьлийа,
Кӧ һе дур нəчуйə к'ӧма wана.
К'ьнще хас ле, дьране wи гьшк зер',
Гӧстил, мьштька к'арубар, qӧт'йа зер'.
Qӧт'йа т'ьт'уне йа зер' wи вəкьр
У бь фəсал дрежи Ch'ид кьр.
Щьг'ара хwə п'ечанд, qӧлап да,
У щаба Qорани əwи һа-да:
— Т'əглифйа тə əз р'азимə, аг'а,
Һəвалар'а əм һатьнə вра,
Мə хwəр'а анйə чəнд пəз, дəwəр,
Əме һəр'ьн к'əрвансəра шəһəр.
— К'риво, тӧ чь дьбежи, əва нəбу,
На, анщах һати шəһəре мə,
Əз гəлə шамə бо дитьна тə,
Һатьнə тə, к'рив, сəр ч'э'ве мьн,
Чьма хwə һ'əсаб дьки йəки дьн?
— Ахьр т'əне нəһатмə вьра,
Пəз чаwа бьһельм, Məһ'мəд аг'а,
Сəре тə бьла саг'бə мəр'а,
Йан на, чь чəтьнə һатьна мьнр'а?
— Һе баш, кӧ тə пəз анйə хwəр'а,
Зани, пəз баш дьч'ерə эвара,

Баг'да бьра бьч'ерьн əw хwəр'а,
Тəр'а бьфрошьм qимəте зер'а.
Ch'ид к'əнйа, сьмеле хwə бада;
— Бьра ӧсабə, гьлие тə бə,
Əз бир накьм к'ривтйа бавед мə,
Шамə бьвьм меване мала v'ə,
У чу пəй к'оме пəзе хwə бинə.
Qорани жь к'оме хwə вəшарт,
Т'ьзбйе к'арубар жь щаба хwə дəрхьст,
Дӧакьр, мори чəнд щара жьмарт,
Дьлларьзи т'ьлйе хwə wан хьст:
— Хер, шəр', хӧде, хер... хӧде.
Əwи хwə жи хапанд ль ведəре.

***

Бəр ч'э'ве Qӧрани дəһ мийе qəрqаш
Əw һ'əсаб бун һəр йəк ч'елəкəкə баш,
Зə'ф ша бу, дəсте хwə дани пьшт хwə,
Ch'ид у пəз льванд бəрбь мала хwə.
Ле coqaqe Урмие к'ӧта нəдьбун,
Coqaqe харомар пəй һəв вəдьбун.
— Һе гəлə майə, к'риве Məһ'мəд?
— На, һндьк майə,— щаб дьда "Məһ'мəд„
Чаwа файтончи, шофер дəнг дьда.
Ch'ид жь пез дəсте хwə бəр'дьда,
Һəр пəзəк алики дьр'əвийа,
Ch'иде мə дьма илащб'ь'и.

Гава машинэ соqаqе тэнгда
Ньшкева дьhатнэ р'асти wана,
Пэз к'уви дьбун, дьк'этнэ мала,
Ch'ид т'эвhэвбуйи дьк'эт пэй wана.

***

Qорани пе чакуче сэр дери
Дэри к'ёта, wэки бен вэкьн,
Кё Ch'ид у пез бьвьи щиwаркьн.
Wэ'дэки кьида дэри вэбу,
Па вэкьр—жьна Qорани бу;
Жьнэкэ т'ьжи у сэрхwэ бу,
Ч'э'в к'ёта ч'э'ве мере хwэ.
— Hь, жьньк, эгэр тэ нас кьр, к'ейэ?
Wэки бежи к'ейэ мевane мэ,
Эз Мэh'мэдьм, тё жи Судабэ,
"Судабе,, фэ'мкьр нета мере хwэ,
К'энйа, т'ьли бьр бэр щеника хwэ:
— Сьфэтва насэ, ле найньм бира хwэ.
Qорани чаwа наве хwэ гёhаст,
Дэwса Qорани дани Мэh'мэд,
Наве жьна хwэ жи эwи гёhаст,
Кё ёндабйа наве wанайэ р'аст.
— К'ёре Н'эсэне мэй р'эh'мэтийа,
Гё зани эw к'риве кал-бавайэ,
Мьи чаwа дит, пер'а-пер'а нас кьр,
Хёде жи к'ривтйа мэ ёнда нэкьр.

— Эw сэр ч'э'ва hатйэ, эз зэ'ф шамэ,
Иро шунда эw жи к'риве мэйэ,
Шькле Н'эсэне р'эh'мэти лейэ,
Мэри т'ьре hэма эwэ, кё hайэ.
Р'эh'ма хёде ль мьрийе wэ бэ,
Жь wэ зэ'ф разимэ, Мэh'мэд аг'а,
Н'элала к'риве мьн, ханум Судабэ,
К'ривтйа мэ жь иро хёдедабэ.
— Зу бькэ Судабэ, тё нэсэкьнэ,
К'риве Ch'ид wэстйай у бр'чийэ,
Hэр'э нан у хwэрьне hазьркэ,
Лайиqи к'риве хwэ т'эглифкэ.

***

Qорани хайе баг', бостан бу.
Даре нав бег' хwэ хэмьландьбун,
Чь эмиш жи тэ бьхwэста, hэбун,
У дар бьн граньйе хар дьбун.
Нава бег'да щэwэкэ мэзьн hэбу.
Сэр щэwе Ch'ид пэзе хwэ т'ер ав да,
Т'эви Qорани пэз кьриэ т'эwле,
Гиhа данин бэр пез, чунэ мале.
Н'эрдё к'рив жи сэкьнин сэр балконе:
— К'эрэмкэ, к'эрэмкэ р'уне, к'риво,
Иэ тё wэстийай, п'эр'ьтий иро,
Qорани гази жьна хwэ кьр;
— Судабэ, зу wэрэ, эм бьр'чинэ,

Т'əхтə мəр'а зу hазьркə,
Судабə hат, ч'ə'в ль мер qӧр'ч'анд:
— На, wəлə əва нəбу, Məh'məд,
Тə xwəр'а п'алдайə ль сəр т'əхт,
Меван жи сəр ə'р'де нəр'əh'ət.
К'риве Ch'ид, р'уне щəм к'риве xwə,
Мала мə h'əсəбкə мала xwə,
У чарьхе xwə бехə, бемə'нə,
Льнге тə бьшо жьна к'риве тə.
Бона льнгшуштьне Ch'ид сор бу,
Əв жер'а пьрсəкə зə'ф чətьн бу.
Жь фела wана əwи бawаркьр,
У жь нав xwəда hа фькьри:
— Wəлə нəбу, изьне надмə xwə,
Əз шьванəки сəрə ч'йемə,
Щамера бона хатре баве мьн
H'ӧрмətək лапə зедə данə мьн.
Т'ьлийе we лайиqи маqуланə,
Нə кӧ бона мəрийе нот'ла мьнə
— Зə'ф разимə, сəр ə'рде р'əh'ətə,
Шуштьна льнга... əзе xwə бьшом
Qӧрание т'ӧщар бь qəрф wa го:
— Əм жи ə'ширьн, ə'ширьн иро,
Тӧ чь дьбежи, нəп'акə мəр'а,
Qə вəнək'ьшə жь qəйде hар'а.
Чəнд дəqа шунда Ch'ид р'абу чу
Баг'е Qӧрани бəр ч'ə'в нəдьчу,
К'еляка щəwe сəр чимəки р'уньшт,

Əwи сəр-ч'ə'в у льнге xwə р'ьнд шушт,
Hьжмək'ар дьнhер'и баг' у шəwe,
Шашмайи бубу жь we бəдəwне,
Нəдьxwəст дурк'ята жь баг' у аве.
Qӧрани дит кӧ Ch'ид əглə бу,
Бь мə'дəкьри жь щийе xwə р'абу,
Сəкьни бəр балконе, дəнг да wи:
— К'риве Ch'ид, на тӧ qӧдум к'əти,
Дə зу бькə wəрə, чь тə qəwьми?
Тӧ бьрчии ахьр, ӧса нəбу,
Нан зува hазьрə, харьн сар бу.

***

Ch'ид wəхте hатə hӧндӧр', шаш ма,
Т'əхтə анщах сəкьни бу сəр льнга:
Эмиш:— h'ьнар' тьри, сев у hӧрме,
П'ьлаw, сəрда т'ьжи к'ьшмиш у хӧрмə.
Ch'ид мьле xwə hьлк'шандə жор,
Харьн дəст пекьр бь иштəки зор.
Жь харьна ӧса т'əмьз у баш,
Əwи нəдьxwəст иди xwə бьдə паш,
Жь wи иштəи у харьна Ch'ид,
Qӧрани мəщала xwə нəдьдит.
Ch'ид пе нане лош дəве xwə т'əмьз кьр,
Əwи Qӧранир'а wa гьли кьр:
— Жь ч'йае бьльнд щие дур нəчумə,
Ле заньм т'əне дьлсахи дьминə,

Дьлсахи тёште к'р'ине нинэ;
Эw э'йни мэр'а мэсэб у динэ.
Ћэр мэрийар'а т'эмьзайи дьминэ.
Qёрани дьле хwэда Ch'ид к'энийа.
"Wэрэ бньћер'э ахрийа мьн у wи,
Дьхwэзэ хwэр'а текэ мерани,
Дэрса т'эмзайе дьдэ **Qёрани.**
Тёе паше бьзанби к'ижанэ баш,
Харна п'ьлаw, сэр к'ьшмиш, нане лош,
Ћане эw дьлхасйа тэйэ бош?
Wэлэ тё наби хwэйе мийе qэрqаш.
Эw змане кё ньћа ль тэйэ,
Пе wи те бежи Qёрани к'ийэ„.

***

Пэй хwэрьне Ch'ид чу нава баг'чэ,
Гэлэ wэ'дэ гэр'йа, доре даре алучэ,
Щие баш бьжарт бьн дара шэвт'алие
Ћа хwэ хэмландьбу пе эмише шайе,
Чawa дара дэ'wате, йа бук-зэ'ве,
Qэй хwэ хэмьландийэ бона мэрийа,
Эw бьн we даре р'эћ'эт хwэр'а п'алда.
Жь эмише гран ч'ьqе дара бунэ хар,
Тьжи сев, алучэ, hёрме, h'ьнар,
Гьшк дардакьри, чawa к'арубар,
Ch'ид жь wана мабу h'ьжмэк'ар,
Фькрада эмиш бэрэвдькьрьн,

Эмише баш, бона Шамьле хwэ,
Т'ьжи дькьр п'ашьл у щебе хwэ,
У йэко-йэко дьда э'зизе хwэ.
Шамьл жи дьхwэр, пер'а дьк'энийа,
Сурэт ле сор, мина wан шэвт'элийа.
Ch'ид фькра хwэда дёшёрмиш дьбу:
Эw жь чьйэ, кё тьште hа дьбэ?
Жь хwэлие эмише hа чедьбэ,
Чьр'а щэм мэ жи тьште hа т'ёнэ?
Чьма эм навежьн. хwэ гёнэ нинэ?
Ch'ид т'ьре hэма эвэ щьнэт.
На щэм мэ т'ьжи кёлилкьн бинхwэш,
Ава зэлалэ у сар, хwэлийа р'эш,
Эгэр эм гёндда дара бавежьн,
Даре эмиша щэм мэ he we башбьн,
Р'энге wана жи е кёлилкабьн,
Зар' жь эмиш h'эрт'ьм we т'ербьн.
Зар'е шэћэрда дьчьнэ мэк'т'эба,
Башqэ готи, зар'е дэwлэмэнда,
К'ьнще т'эзэ wан, к'ёбар у дьлша,
Ћин дьбьн гьлйе баш, ёлма.
Ле зар'е мэ h'эрт'ьм бьн п'йа, к'ёлма,
Шэв-р'о нав тэнгасие у зёлма.
Баш дьбу зар'е мэ бьчуна мэк'т'эба,
Шамьл р'уньшта к'елэка мьн,
Т'эви ћэв нав баг'эки ћа мэзьн,
Қёрманщи к'теб бьхwэнда,
Эз жи шабума ль дьле хwэда.

Ch'иде мə фькрава гəлə дур чу,
Ле ньшкева бь лəз жь щи р'абу.
Бир ани к'ərвансəрə, həвал,
Qьрар кьр сəрики бьдə wан,
Зу вəгəр'ə бе р'азе, р'əh'ə:бə.
Wəки həвала пашда нəк'əвə.

***

Əw эмише к'ətьбун бьи дара,
Судабə зу т'опкьр жь wан дəра,
Зəмбилəкə мəзьи əwe т'жи кьр,
У меване мале hа т'əглиф кьр:
— К'риве Ch'ид, ви эмиши hьлдə,
Бьвə т'əглифкə тö həвале хwə.
Бьзанбьи жь малəкə т'ер дьчи,
Ле нə жь малəкə к'əсибə бьр'чи.
Ch'ид дьлəки ша зəмбил hьлда,
Hеди-hеди чу бəрбь həвала.
Соqаqе Урмиеда зар'е бьр'чи,
Дəсте хwə дьреж дькьрьи бəрбь wи,
Əwи жи т'ö тьмайи нədькьр,
У эмиш сəр wана п'арəвədькьр.
Həвале хwə дит бь пьрс у пьрсйар.
Хwəр'а хəбəр дан мина h'ərщар.
Иди дəрəнг бу, шəвəкə тари,
Ch'ид зəмбил дестда зу вəгəр'йа

Бəрбь мала Məh'мəде к'ьрив,
Ле нькарьбу бьдита мала wи.
Wəхте жь мал чу, зəмбиле т'жи дестда,
Пьрскьрьна к'ərвансəре мəщал нəда,
Қö п'аки бира хwəда хwəйкьра,
Бзанбийа əw мал, к'едəре дьма,
У əw т'ьме дьгəр'йа хафлqəда,
Ле т'ö кəси сальхе Məh'мəд нədьда.
— Əw Məh'мəд аг'а к'едəре дьжи,
Хwəйе баг'ə, Судабə жи жьна wи?
Ле т'ö кəси нькарбу щаб бьда wи.
h'ата ниве шəве əw гəр'ийа,
Нав соqаqе бажаре Урмиеда,
Наве Məh'мəд у жьне дьда.
Wəстийа, льнг пер'а нədьчун иди,
Əw зəмбила вала h'əмезкьри,
Соqаqеда р'уньшт у фькьри.
Əwи öндакьрбу мала Qöрани...

***

Чаwа сьвə вəбу, Ch'ид зəмбил hьлда,
Диса к'ətə нава соqаqада.
Ньшкева сəкьни бəр дəрики,
Баш ле ньher'и дəрие соркьри,
У бь дьлəки ша дəри к'öта.
Мəри т'ьре кəс т'önəбу малда.
Qöрани к'ьнще хwə гöhастьбу.

Ch'ид шарәкәва әw нас нәкьр,
Qӧрани чаwа дәве хwә вәкьр,
Ch'ид пер'а-пер'а әw наскьр,
У бь щур'әки hерс Ch'ид пьрскьр:
— Дәри чьр'а дьк'ӧти, чь дьхwәзи?
— Әзьм, к'риве Мәh'мәд, әз, Ch'идьм...
— Баш, Ch'иди, ле тӧ чь дьхwәзи?
— Чаwа чь дьхwәзьм, hатьмә мале.
— Тӧ к'ийи? Бона чь hати мале?
— Нә Ch'идьм, мие мьн щәм тәнә?
— Ньзаньм әв бәйанийе сәре ч'йа,
Чьр'а hатийә вьр буйә хайе мийа?
Бәләнгәз, чь Мәh'мәд. чь к'рив, чь пәз?
Приск жь ч'әв'е Ch'ид дьпәкйан:
— Мәh'мәд, ве лә'зе бинә пәзе мьн.
Ләwса к'ривийе нәбә дьжмьне мьн!
— Дә р'әтбә, жь бәр дәре мала мьн,
Hе нәбуйи гоште бьн дьране мьн,
Hәр'ә Мәh'мәд бьгәр'ә, бьвинә,
Әw пәзе тә дайә, же бьстинә.
Qӧрани дәри дада, пашда чу.
Ch'ид гәлә сәкьни бәр дери,
Иди фә'мкьр чь hатийә сери...

***

Ch'ид hәвалава чунә щәм Мәh'мәд,
Пәзе Ch'ид ле хwәстьн бь мә'рифәт,
Ле Мәh'мәд инк'ар кьр , хwә нәда бәр.

Сонд хwәр сәр наве хӧде-п'ехәмбәр,
Кӧ нә наве wийә Мәh'мәд-аг'а,
Нә жи т'әwqe wи дьгhижә мийа.

***

Ch'ид жь hәвала п'әрә hьлда,
У hәваләкир'а шәhәрда ма:
Чу гәлә щийа, шкиате хwә кьр,
Ле т'ӧ кәси гӧhдари нәдькьр.
Ch'ид шӧхӧле Мәh'мәд да суде,
Кӧ ле бьньhер'ьн бь qанунтие.
У Ch'иде мә әwqa чу суда,
Wәки иди т'ӧ h'ал нәма теда.
Р'ожа суде Ch'ид зәмбил хwәр'а бьр,
Qӧрани бу мәрийе нәжи-нәмьр.
Ch'ид сәрhатийа хwә бәр суде кьр.
Qӧрани п'әрәти, каг'әз-шә'дәтти
Да избаткьрьне, кӧ нә Мәh'мәдә,
Нә жи наве жьнейә Судабә,
У жь пәзе Ch'ид hаж пе т'ӧнә.
Пәй қьрара суде Ch'ид сонд хар,
Мьqабьли "Мәh'мәд„ бьбә h'әйфдар.

III

Тәйар сәрhатийа Ch'ид к'ӧта кьр
У дәве к'иске хwә hеди вәкьр,
Дәст бь т'ьт'уне у к'аг'әза кьр.
Гьшка ч'әв'е мә у Ch'ид дьньhер'ин,

Ӏьнэка сэре хwэ дьбьрьн— данин.
Ch'ид мина мэрие мэщалбьр'и,
Нзанбу чь щаб бьда wи Тэйари.
— Апе Тэйар, тэ эз дамэ шэрме!
Тэйар к'ьвш кьр, кӧ Ch'ид бэр хwэ к'эт.
Жь щьг'аре ду qӧлап кьр р'эh'эт:
— Ch'ид, кӧр'е мьн, бэр хwэ нэк'эвэ,
Блурсхэ, бьра дьле мэ фрэбэ,
Эw гли qэwьмийэ чэнд сала бэре,
Эw кӧл жи хwэр'а бьр бае бедэре.

✿✿✿

Гӧндийа Ӏиви кьрьн глийе Хэтибкэ,
Ӏэвалтийа h'эрдӧ Ӏэвала h'элалкэ.
— Набэ эз гьлийе Хэтиб нэбежьм:
Меване э'зизр'а эзе кьн бежьм:
Хэтиб у Ch'ид Ӏэвале Ӏэвьн,
Жь гӧнде башqэнэ, млэтед башqэ.
Ле h'эрдӧ Ӏэвр'а Ӏогьр у бранэ;
Гӧнде wана жи незики Ӏэвьн,
У кэрийе h'эрда мьqим щэм Ӏэвьн,
Wэхте кӧ эз наве Хэтиб дьдьм,
Ӏ'эсаб дьбэ наве Ch'ид мьqим,
Ле wэхте эз наве Ch'ид дьдьм,
Ӏ'ун фэ'мкьн наве Хэтибэ Ӏэрт'ьм.
Мэ'рифэт, хирэт, хwэстьнеда йэкьн,
Бэдэwьн, бэжнева жи Ӏэв щӧда набьн,
Эw кӧлилкьн бона Ӏэрдӧ гӧнда,

Кӧ öса шин бунэ нава мэда.
Хэтиб жи эw чawa малхе мала хwэ
Р'ун, пэнер бяркьри сэр пьшта гя,
Бьрьбу бажаре Урмие бьфрота.
Мэh'мэд-аг'а соqаqа шэhэрда
Р'асти wи hатьбу, пешийе гьртьбу,
Пэнер у р'уне wи же к'ьр'ибу,
Qимэтеки арзан, qимэте аве,
Хэтиб у гае wи бьрьбу мале.
Судабэ дэри бэр wан вэкьрьбу,
Пэнер у р'уне к'ьр'и щиwар кьрьбу,
Хэтиб жь Мэh'мэд Ӏиви кьрьбу.
Кӧ гае wи р'ожэке бьма т'эwле,
Ӏ'эта Хэтиб бьк'р'ийа Ӏур-муре мале.
Wэхта Хэтиб га дьбэ бэрбь т'эwле,
Ееr'да дӧ мие qэрqаш дьвинэ wедэре.
Пэй хwэ дьӀер'э, т'ӧ кэс к'ьвш набэ,
Эw га дьӀелэ, незики пез дьбэ,
Пэз дьбинэ, пер'а-пер'а нас дькэ.
Эw вэдьгэр'э, иди дэнге хwэ накэ,
Га дажо, жь мале дэрк'эвэ Ӏэр'э.
Судабэ те дери ле вэдькэ,
Хэтибе р'унфрош вэр'едькэ.

✿✿✿

Чawa Хэтиб вэгэр'ийа, Ӏатэ гӧнд,
Эwи Ch'идва гляе хwэ кьрьнэ йэк,
Qьрар дэрхьстьи, qьрарэкэ п'ак,

Кӧ һәр'ьн дор мала Qӧрани бьгрьн,
У пәзе Ch'ид бь зоре биньн.
Һәвалед Ch'ид у Хәтиб пе һ'ьсийан,
Жь qьрара wана xwә пашда нәдан,
Кӧрманщ, фарьз чаwа һогьр у бьра
Әw гьшк жи сийари р'е к'әтьн һәвр'а.
Һе нәк'әтьбун бажаре Урмие,
Һ'әспе xwә зу хәмьландьи сәр р'е,
Нишан дан, кӧ дьчьн дә'wәте.
Һ'әсп ажотьн у ниве шәве
Сәкьнин бәр дәре тӧщаре Урмие.
Хәтиб зу р'абу сәр пьшта һ'әспе,
Жь диwер xwә авитә һ'әйате.
Бь ләз дәри ль һәвала вәкьр,
Чун дәре от'аха Qӧрани к'ӧтан,
Qӧрани дәри вәкьр, бу кәвьр...
Хәтиб у Ch'ид Qӧрани дә'ф дан,
У мина дӧ шера к'әтнә һӧндӧр',
Ch'ид нәфәскә к'ур к'ьшанд,
Щие xwәда сәкьнн xwәр'а к'ӧбар,
У хәбәрда бь дәнгәки waй һ'әйфдар:
— Ах тӧ мә'рьз, кӧр'е мә'рьза,
Тә һеса xwәр сәре дәһ пәза?...
Кӧ иди мәрийа нәки бәләнгаз,
Тӧ жь qрара мә наби хьлаз.
Хуна Хәтиб к'әлийа, әwи банзда,
У һ'ӧщуми сәр "Мәһ'мд-аг'а„ кьр.
Судабе тьрсйайи кьрә qир'ин:

Һун нәкьн we йәқе, нәбьн хунхӧр!
Ch'ид нәһьшт Хәтиб Qӧранихә,
Ч'ә'ве xwә к'ӧта ч'ә'ве Qӧрани.
— Мә'рьз, бежә бьзанбьм, тӧ к'ийи,
Мәһ'мәд-аг'айи, к'риви, тӧ чьйи?
Qӧрани дьр'ьщьфи, р'әнг ле чубу,
Хәбәр нәдьда, змане wи лал бу.
— Мә'рьз, wәхта qәлпие тӧ дьби шер у дик,
Wәхта мераннйе дьби т'улә у п'ьшик?
Дьньһер'и тӧ чь тьрсонәки?
Ә'йни к'ьнще жьна гәрәке xwәки.
Дә зукә, тӧ ве лә'зе пәзе мьи бинә!..
Qӧрани бьһист xwәстьна wан пәзә,
Го:— һун чь дьхwәзьн, бьдмә wә,
Һәр бьбахшиньн ә'мре мә.

***

Һәвала бәр пәзе Ch'идва
Жь Qӧрани дӧ qимәт һьлдан.
Ch'ид чәнд к'ӧлм Qӧрани дан,
У жь wи фелбази зу qәтйан.

***

Тәйар глийе Ch'ид у Хәтиб к'ӧтакьр,
Бь ша әм т'әглифи мала xwәкьр.

***

Сьбе бәрбанге әм иди сәр п'йа бун,
Диса гӧнди т'ьжи дора мә бун.
Апе Тәйар жи мина хортәки
Дьчу, дьһат, дор нәдьда кәсәки.
Һ'әму тьшт һазьр, ль пешйе ч'йа, бәст,
Лә'зәки шунда мә хатре хwә хwәст.

***

Һешнайи нәрм пел дьда мина бә'ре,
Қӧлилке бинхwәш жи т'ьжи wедәре,
Ба дьһат, хӧлә-хӧла ава канийа,
К'алина бәрха у мийа, к'лама швана,
Қәw к'ӧбар сәкьни бун сәр знара,
Бона вәр'екьрьна мә мевана
Дәнгбежи дькьрьн ль wан дәра.
Думәдәск, qжьк у тәйр нав һәwе,
Двей qәй совәк'ари дьдан т'әв бе.
Р'о бь п'әнщава гьртьбу сәре ч'ийа,
Двей qәй слав дьда мә гьшка.
Ч'йа жи бьн п'ә'нще р'ое ч'ә'ввәкьри,
Сәрбльнд, чардор мевана дьнһер'и.
Wәхта әм бәржер бун, дӧ кәри пәз
Хwәр'а дьч'ерйан ширьн у бе лаз.
Мәрие бәр кәрйа чаwа әм дитьн,
Әwan: бь лаз бәрбь мә һатьн,

Һ'әрдӧ жи ә'гит бун у мерхас,
Йәк Ch'ид бу, е дьнр'а кьрә нас.

***

Әwe әм пер'а бунә нас, Хәтиб бу,
Мә хош-беш да һәв, чаwа лазьм бу.
Әм пәйа бун, р'уньштьн сәр һешнайе,
У мә хәбәрда бь дьлмьнайи.
Әwана блуре дьхьстьн у дьстран,
Ч'ә'вава пәй пәзе хwә дьгәр'йан.
Әwана хwә данә ә'йаикьрьне,
Wәки заньн ньвисар у хwәндьне,
Қӧ дәрсдарәк we те гӧнде wана,
Һини хwәндьне дькә чәнд мәрийа;
Әwана гьли дькьрьн дьлша,
Wәки дитьнә р'йа р'астә аза.
Ch'ид шькьләк дәрхьст жь п'ашла хwә:
— Р'енишандаре мәзьн—әw Ленинә,
Р'астә щәм wә буйә, жь т'оп'раха wәйә,
Ле мәри т'ьре, һ'әрт'ьм, һәргав нав мәйә.
П'әнще р'ойа wи щәм мә жи те ит'бари,
Әме п'епәс бькьн р'ожед р'әш у тари.
Хwәстьна мәйә: "—Бьра р'ебә, бьра дурбә,
Һа жи дьбежьи: "—Бьра дәлавбә, бьра к'урбә,,
Мә хат'ьре хwә жь Ch'ид у Хәтиб хwәст,
Чәнд сә'әта шунда к'әтнә сәр р'йа р'аст...

Һ'ӘСО У ЗӘЛХЕ*

Т'әбийәт бәдәwә, дьлован, ширьнә беһ'әсаб,
Щарна сәр мәрийа һерс дьбә, ль wан дьбә сәбәб,
Ле әwе бәдәwийа дӧ дьла лап башqә дайә,
Шӧрәта wе жи хут әwә, кӧ һәйә.

1

Тә'ва бһарейә п'әнщзер'ин
Тирьнщед хwәва
Пәйа бу жь һ'әвт qате ә'змин
У р'ӧһ' да т'әва.
Һәр бәрфа qәрqаш ле хәйиди
У әwqас гьрийа,

*) Жь р'әше дәстньвисаре бәргьртьнә.

Һ'әта р'ож бь р'ож т'әмам һ'әлийа,
Бу һесьр, к'ьшйа,
Бьр хәма гӧндиайә п'ьр' гьран,
Гһиштә ава
Щәw у канийа, wанр'а бу меван
У т'әви wана
Бь һ'әйфдари, һәwар у газьн
Ньqо бу нава
Гәлийе бе бьн, гәлийе дәвмәзьн,
Qаим һ'әмезкьр
Ч'ийа, банийа, гәли у знара—
Wана сьлавкьр.
Хәбат ани бо щот, щотк'ара,
Мьжули, листок
Ани т'ьжикьр ль бәр зар'а.
Wар, к'әwшән аза
Бун жь лһ'ефа бәрф-бәләки,
Хwә хәмьлаидьн
Һешьнаева әw бьмбарәки.
Тә'ва гәрм п'әнще
Хwә авитә сәр бәдәна ч'ийа
У к'әтә ләще
Qәлашт бишмерте wани сьпи,
Qәй дьман тә'зи.
Бәрфа майи, ль сәр т'әпе ч'ийа
Qәй дурва дьгрйан,
Һ'әйфа wан—бәрф у звьстан.

Кӧлилк, hешнайи
Р'ож бь р'ож hэвр'а р'адбунэ п'ийа,
Бь h'эзар р'энги
Дьхэмьландьн wар, дэшт у ч'ийа.
Баhара херхаз
Эw изна хwэва бь эшq у дьл
Ани к'эн, мьраз,
Хэбат, h'ӧб, эвинти у бьлбьл.
Баhара бэдэw
К'этэ бьн мьле хорт у qиза
Да бэр hэвраза.
Тэйр у тэйрэдэ qэлфэ-qэлфэ
Жь щие дур hатьн—
Э'йда баhаре бьмбарэккьн.
Дэнгбеж, блурван
Баhарер'а бунэ машоq, меван.
Э'wре баргы ан
Бунэ сазбэнд, hэweда гэр'йан
Wэк р'ewийе бэлэд,
Э'йдер'а бунэ эw сэрговэнд.
Щарна жи аhа
Hэweда дькьрнэ шэр' у дэ'w,
Шуре бьрускева
Wa h'ьщум дькьрьн ль сэр hэв,
Дьтэмьри тэ'в.
У баре хwэй мэзьнва жь wьр
Дьбарин эw гьр.
Caw дьк'этэ нава э'рд у э'змин

У qэй дьхwэстьн
Wэлгэр'андана чэрха зэмин.
Пе силh'а бруске
Синге э'змин дьqэльшандьн,
Эw гӧр'ина хwэва
Qэй знар у ч'ийа дьлэqандьн.

2

Wa иди hатьбу,
Сьрйа т'опкьрьна п'ьнщар'а.
Гӧнди hазьр дьбун
Hьлгэр'ьн бэрбь зозана.
Шэв дуз ниви буйэ,
Шэмо эw мала хwэда нинэ,
Бэр пэзе хэлqейэ.
Кӧр'е wи ч'ук—h'эсо р'азайэ,
Ле жьна wи-Бэсе
Т'ьвдарэка сьбе дьбинэ.
h'эсо нэр'эh'эт бу,
hа к'елэк-к'елэк эw wэлдгэр'йа,
Гьлие wи нэзэлал,
Qэй пэй бэрха хwэ эw дьр'эвйа.
Бона кӧр'е д:лал
Бэсе дьк'энйа бьн левада.
Ча к'эw к'этэ сьбе
У шэва тэ'ри иди р'эви,

Р'ое п'әнще зер'ин
Авитә сәр гөндие р'азайи,
Т'әв р'акьрнә п'йа,
Лөзбун к'этә нава һәр йәки,
Бу дәнг-цир'ина wана.
Әлөдаг' мина херхазәки,
Ч'йае т'әпәбьльнд
Бәрбь хwә к'ьшанд бьнәлийе гөнд.
К'оч пәй һәв р'е к'әт.
Бь цар'ә-цар' дьк'ьшйан дьчун,
Ча щәwәкә мәзьн.
Сәри, бьни цәт к'ьвш нәдьбу,
Wa цәй сәрхwәш бун т'әв,
Тәе бьгота дәнг дабунә һәв,
Wан сәлам дьда
Бһаре у т'әбийәта бәдәw,
Бь к'ән, әшq әwана
Т'әбийәтер'а бьбун һ'ьжмәк'ар.
Аһа һ'әмезкырьн
Көлилк, кани, к'әwшан, дәшт у wар,
Wан бира хwә данин
Чушиа хwәйә пар у перар.
Wа хортәки бәнги
Р'әх әлбаши әw сйари дьчу
У бь ширьн дәнги
Дьстьра, сәwт ле бәла дьбу.

Р'ева ми бәрх, бзьн у кар вәдьцәтйан һәрщар,
Жь к'алина wан мәри дьбу лап һ'ьжмәк'ар.

Бәһара хwәш к'оч дабу бәр хwә, дьбьр щие гөлйн,
Һ'әмеза т'әбийәтеда, бьн ә'змане һешин.

Һәбуна к'е һәбу, т'әмам бәр ч'ә'ва бу,
We һәбунева һ'але һәр маләке к'ьвш дьбу.

Дәстәке дьбьр мале п'ьр' цимәт, хас у цөмаш,
Дәстәке жи һәбуна wана п'алас у п'улас.

Зар'е дәргуш нава т'ер'а у хөрща, әw мина
Щущука цәй дьньһер'ин жь нава һелуна.

Сәркьиге хwә дәрдьхьстьи, дьк'әнйан, дьгьрйан,
Зөлм у нәр'астие мәрийа wанар'а һе нәә'йан.

Һе ньзанбун чьйә ар'а, чьйә хөлам,
Һәр тә бьда wана цөлпәк ав у пә'рик нан.

Зар'ед сьвьк ә'йни минани каре р'әвокә нә'с
Дьр'әвийан, дьчун һәр щийа у пьрс нәдькьрьн т'ө кәс.

Һәwар к'әтә нав зома у зозан т'әв һәвдө бун,
Гәләка к'оч һиштьи у бәрбь һәwарие әw чун.

Мəри жь ниве р'е вəгəр'йан у анин ве бə'се,
Ӏол буйə сəр кəвьра, бəртəрəфə кӧр'е Бəсе.

Бона кӧр'е хwəйи дəлал, бона wи тае г'əне
Бəса де awa ə'йни геж дьбу əwe дəме.

Гӧнди у щинар гӧне хwə пе анин, чунə нəwале,
Ӏ'əсое хwəва чуйи анин данин сəре р'е.

Р'ое к'аре хwə дькьр у ӏеди дьчу ава,
Qəй бə'са Ӏ'əсо, шəwата Бəсе жи дьбьр хwəр'а.

Сьбə р'онбу, зозанвана мина моза ӏəрмешɔ,
Дəстбь хəбате кьрьн, коне хwə вəгьртьн.

У аӏа кон пəй кона,
К'елəка ӏəв р'езбун у гьртьн дəwса ханийа.

Ле тӧ wəрə, иди нəман к'оч'əк, Ӏ'əким, шех у п'ир,
Wəки нəанина сəр кӧр'е Шəмо у Бəса фəқир.

Бəсе мина мəрикə нəхwəш қьнщьли бу сəр ӏəв,
Ӏəр ахин же дьӏат, қəй ле қəр'ьми бун лев у дəв,

Дьфькьри, wəки кӧр' хəбəр нəдə, бьминə зьманлал,
Иди чи wер'анə ə'мьр у дьнйа, мал у Ӏ'ал.

Пəй чəнд р'оже зəлул змане Ӏ'əсо диса вəбу,
Ав жь дйа хwə хwəст у де жь шабуне бawар
нибу.

Ə'мьрда мəрийе к'əсиб т'ьм дəрдлуйə, кем ша дьбə,
Ле ве щаре шайа Бəсе у Шəмо беӏ'əсабə.

Де у бав чawa қӧрбан бəрхəк анин, т'əви Ӏ'əсо
Бьрьн бəр ощаха мала шех Ə'мо.

Шех Ə'мо дəсте хwə бəрбь р'уе хwə бьр у дба'кьр,
Чəнд гьлие т'əвӏəвбуйи гот у бəрхьк шəржекьр.

Шех хуна бəрхьке пе т'ьлйа хwə ə'нйа Ӏ'əсо хьст,
Бəсе жи гошт хawə-хaw чawa қӧрбан дəрхьст.

3

Зар'отнеда гəлə, гəлə қəзийе чəтьн у гьран
Хwə ль Ӏ'əсо гьртьн у к'ьшйан чун чawa базьрган.

Əлəдаг' сал бь сал қəй шӧрəта хwə дьда Ӏ'əсо,
Бəдəwи у к'əмала хwəва к'ьвш бу кӧр'е Шəмо.

Шəмо шьванəки дəнгбеж бу, блурване э'йан,
Зува готьнə— "к'лам қəнщ дькə дəрд, хəмед гран...

Шəмо Ӏ'əсор'а Ӏьм бав бу, Ӏьм дəрсдаре сəре ч'йе,
Əw т'əмам бахшандə кӧр' əw п'еше хwəйи че;

"Т'ӧ шур нькарə we хəма дьле мəрийа бьбьр'ə,
Ле бьлур мина мəлh'əма we йəкейə у дьбьр'ə...

Дьгот чаwа т'ьли-печ'ие хwə дайнə сəр блуре,
Блуре чаwа дайнə сəр лева, qəйдə ле дəре.

Бь чь мьqами кəрие пез бьбə ч'ере, сəр аве,
К'ижан ə'wре тəйрокенə, к'ижан е баране.

Һ'əсо хwə кəр'кьрьбу, гӧhе хwə дьда гəр,
Лə'зəке шунда wи мьqам бь хwə зəлул дьда дəр.

Щарна дьqəwьми, кӧ һəвр'а дьк'ətнə лəще,
Мьqаме wани ширьи бəла дьбу жь сəре ч'йе.

Бьлура дарин сəр лева дьк'əwгьри, дьнə'лйə,
Qəй мьqабьли нəр'астие һ'але мьлətда дьгрйа.

Ч'йае Элəдаг'е əw бь хəмхӧри
Һ'əсо мəзьнкьр, шӧрəте хwə да wи.

Əw хорт кӧлилкəк бу wьр ль сəре ч'йе,
Ча хəмла Элəдаг'ейə һəрə че.

Дьле wи-чаwа каникə авзəлал,
Хəбəрданева— чаwа нур у бahар.

Чь мəри ав вəхwара жь дьле wи,
Əw дьле хwəда we мьqим бьма т'и.

Гава к'ьвш дьбу нава дəшт у к'əwшəна
Qəй Элəдаг' ша дьбу, дьк'əнйа.

Хорте öса һьндьк бун нава ə'вда,
Һəр qизəке бона wи р'öh'е хwə дьда.

Һəр тӧнəбуне сйа хwə авит сəр wи
У ль бəр дəwлəтийа хорт нəдьh'əwи.

Т'ӧнəбуна бе р'əh'м we мьсqал-мьсqал
Дьлке хорте дəлал дьр'əванд у дьхwəр.

Wə'дə пəй һəвдӧ дəрбаз дьбу, Һ'əсо he бəрхванбу,
У һəqe wийи нə т'ӧ тьшт qət зедə нəдьбу.

Əwи qьраркьр-ледə һəр'ə хwəр'а элəкə дьи,
Бьбə шьван, дьбə h'əйфбьи дəwлəтие wьрə мəзьи...
Һ'əсо хатьре хwə жь де у баве хwəст
У һəбуна хwəва əw бь мьраз р'екət,
Һəбуна хорт əм бьжмьрьи йəко-йəк:
Qолое гӧре-гӧра,— пьшт у к'омək.
Гопале wийи даре qəрахащи,
Һəван, бьлура дарин, кӧлаве п'ьзьни.

Чəнд р'ож бу, Һ'əсо wa р'ек'ətьбу,
Жь синоре эла хwə дəрк'ətьбу.
Қани, к'əwшəн, ч'йа, бани т'əв жи нəнас,
Мəрийе wедəре жи нəнас бун һəр кəс.

У əwи щарна бəр хwə хəбəр дьда.
Һəр Qолое гӧһ у дел ле жекьри
Чаwа щаб ч'ə'вед хорт дьньһер'и.
Мəри т'ьре Qолое бе зар-зман
Фə'м дькьр хəма дьле wийə гьран.
Qəй дьгот: "Чь дьхwəзə хwəйе дəлал,
Ч'ьлмьсийə диндара wийə шəмал...„
Хwəйи чь дьгот, Qоло ньзанбу,
Ле wи һ'ьздькьр, ль wи гӧман бу.

4

Wа р'ожəке жи Һ'əсо бь qəйде һəрщар
Бо бина хwə бьстинə р'уньшт р'əх канйе.
П'ьр' wəстйай, һəван жи вала бьбу,
Сəри-бьни чəнд п'ьр'ти нане һ'ьшк мабун.
Əwи нане хwə нəрмкьр нав ава сар,
У Qолор'а нивикьр, чаwа һəвал.
Жь фькра к'ур у дур нəдьбу аза,
Һеньжи, wан фькрава жи р'аза,
Əwи чь заньбу-щəм канйа нəнас
Агьр-алаве бьк'əьə дьле wи,
Бьшəwьтинə, же набə хьлас.
Йане гəло хут əw кани нинбу,
Нава qӧр'нада бəхт у мьраз
Дьбахшандə хорт у qиза,
Йан дьбу сəбаба бəхте wана,

Дьле wан дьк'ьр'и ава сарва.
Ле əw кани жь гӧнд гəлə дурбу,
П'əр'че щер'ед шкəсти сəр т'ӧнəбун.
К'и занə, дьqəwьмə əw кани
Qизəкə бьк'ьр буйə, ə'вин,
Жь һ'ӧба дьл чола к'əтйə ча дин,
Бемьраз майə, əw жи минани
Qизе дьн буйə һесира зəмин,
Жь гӧнд р'əвийə у р'уньштйə wьр
У дьл ле т'ьжи əwqас гьрйайə,
Һ'əтани жь wан һесред wейə гьр
Аһа каникə ӧса к'ьшйайə...
Wа Qоло ньшкева бльнд ə'wтйа
У хорте р'азайи р'акьрə п'йа.

5

Дурва, алики к'ома бук у qиза
К'ьвш дьбун, ə'йни мина кар-хəзала.
Сəр мьле ч'əпе wа дӧ кəрийе пез
Һеди-һеди дадьк'əтнə бəря ер.
Жь wе йəке Һ'əсо диса бəр хwə к'əт,
Бьлур дəрхьст у һəр wева бу р'əһ'əт.
Мəрие к'оме əw к'ьламе хwə бьр'ин,
Сəкьнин у алие хорт дьньһер'ин.
К'ом һеди-һеди т'оп бу сəр кание,
Щер'е хwə данин, р'ез бун дора wе.

Wан qизана хорт дитьн, йəки нəнас,
Гəлə бəдəw у диндарева мерхас.
Ле т'əк т'əне бу, нə h'əсп, нə жи пəз,
У жь wи сəрəдəри нəкьр т'ӧ кəс.
Qизəкə п'ьр' бəдəw, сəрт'аща т'əва,
Qуз бу сəр кание, пе ч'əнге хwə ав вəхwəр.
Бьн ч'ə'вава хорт дьньhер'и həрщар.
Ə'йни хəзала ə'рде wе эле бу, h'ьсрəта дьла,
Мина тə'ве хорт бəрбь хwə дьк'шанд,
У бəдəwийа хwəва əwи дьh'əланд.
Əwе əw хорт бриндаркьр у бəрда,
У к'ома хwəва əw вəк'ьшийа пашда.
h'əсо əw хəзала нəвса хwəр'а р'акьр
У дьле хwəйи щаhьл пəй wе к'увикьр.
hе шькле бəдəwе бəр ч'ə'ве h'əсо
Щарəкə дьн жи hат ə'wтина Qоло.
Чəнд сəе кəрие пез h'ӧщуми сəр
Qоло кьрьбун, wи т'əне хwə дабу бəр,
h'əта шьвана, h'əсо, бəри wан дан,
Qоло бь казə-каз незики хwəйи бу, к'əт.
h'əсо сəе хwə wи h'алида qəт нəдитьбу.
Гəлə бəр хwə к'əт, сəри ле бəржер
Дьле хwəда гот "Ай-hай, дьнйа, дьнйа,
Чьqас зу дьди дəр сӧр'а хəриба...„
Шване wан həрдӧ кəрийа-дӧ мəри
Сьлав данə h'əсо бь qəйде ə'шири.
h'əсо бь мə'рифəти щаба wана да,
Насийа хwə данə həв: наве е мəзьн Мəщит бу,

Ле наве е дьн-Бьро, бьре h'əлал.
Wан həрдоа жи бь дьл qəбул кьрьн h'əсо.
həрсе шьван к'əтнə мьсьлə'те,
К'ӧтасиеда əw hатнə сəр нетəке:
Кӧ фьрqийа аг'а, хӧлама həр дəра
Йəкə чаwа шахе даред башqə.
Дəст у qəwата хӧлама həйə,
Ле əw ве гаве бона аг'а-бəгайə.
Паше шьван р'абун, чəнд пəз дотьн,
У меване ə'зиз пе т'əглифкьрьн.
həрсе р'уньштьн дора т'аса шир.
Нане хwə хwарьн wан чаwа ə'шир.

6

Гьрə-гьр т'оп бьбун ль бəр дəре аг'е гӧнд,
Мьсьлə'т дькьрьн бь дəнгəки бьльнд.
Хəбəрдьдан дəрhəqа дəрк'əтьнə
Бəрбь зозана. h'əсо бəре хwə да wе к'оме,
Бь ə'шири сьлав да wана
У qəрəфатва сəкьни мерани.
Мəрийа həвр'а сəлама wи вəгьртьн,
h'əсо к'ьвшкьр—əw гьрə-гьре гӧндьн,
Сəр бəдəwийа h'əсо манə h'ьжмəк'ар,
Əwана зу нəкьрьн пьрс у пьрсйар.
Хəбəрдан жь пьрса Ə'лихан дəстпебу.
Сəре wида гəлə фькьр hат у чу.

Ду кьрə хələq-хələq:— Наве тə хер?...
Жь хəриб пьрси бь дьləки шькбер.
— Əз хӧлам, wəллə наве мьн Ћ'əсənə„.
Аг'а к'əнйа:— Бəле навəки ə'йанə,
К'ьвшə жь щие дур Ћати, wəстиайи,
Дьбиньм Ћəспе тə т'ӧнə, пəйайи?
Гəло хьзмəта тə чьйə ван дəра,
Сьламəти жь к'ӧ тейи, жь к'ижан алийа?...
— Əз хӧлам, шьваньм у жь эла Ћ'əсьнйа.
— Əре...—сəре хwə бəржеркьри гот аг'а.
— Wəлə т'ӧнəбуне əз анимə вьр.
Лəма жи мьи де у баве хwə Ћьштйə wьр.
— Бежə, лawo п'еше шьвантие р'ьнд зани,
Алие блурхьстьне тӧ чawани?
— Əз хӧлам, əw п'еше мəйи кал у бавanə,
Ле we кӧ ньзанбьм, ə'мре мə чьр'анə?
— Ћа тӧ к'арəмкə р'азадьле хwə
Əгəр дьхwəзи, qасəке блурехə.
Ћ'əсо хwəстьна аг'е т'əхсир нəкьр,
Бьлур дəрхьст, к'олоз qоткьр у дəстпекьр,
Мьqаме баве хwəйə Ћьзкьри, е нерийа,
У кəрийе пез əwи к'ьшанд бəдəна ч'ийа.
Qəй нерийа кəрийе пез дьбьрнə аве,
Йане жи пашда данин бəрбь ч'ере.
Чьqас дьчу, хорт əwqаси гəрм дьбу,
Qəй тамаре дьле wи т'əмам вədьбун.
У бəр ч'ə'ва дьшəwьтин бе ғгьр,
Ћ'ьш у мəжуйе гӧћдара т'əмам əwи бьр.

К'əла дьле wи мина бае, батəре,
Тəе бьгота иди нае р'ае.
Мəри шашмайи р'уе Ћəв дьњћер'ин,
Ле аг'а бьбу бей нəфəс у бин.
Wəхта Ћ'əсо əw мьqам т'əмамкьр,
Ə'ли аг'а бь дəнгəки нəрм же пьрскьр:
— Гəло хӧде иди чь шӧрət дайə тə?
— Чь бежьм, əз хӧлам,—Ћ'əсо гот,—дə...дайə.
Хорто, дəнгбежиеда дəнге тə чawанə,
Йəке к'ərəмнаки? Гӧће мьн сəр тəйə.
К'ом у аг'а бəшəрхwəш Ћивийа wи бун,
Ћ'əсо бь дьлт'ьжи дəст бь к'ьламекьр...
Хорте хəриб Ћа дьстьра, дьналийа,
Ле аг'а wa дьфькьри дьле хwəда:
"Ћ'əму тьшт жи дəсти хӧдейə ћьлбəт,
Ле əв тəйре щаћьл мьнр'а буйə qьсмət.
Дьqəwьмə Ћəма хӧде шандйə мьнр'а,
К'а, к'ӧ Ћəйə шванəки дьн сəр вир'а?„
Гəлə мəри т'опбун, т'əв манə Ћ'ьжмək'ар,
К'ьлама wи дьбьћистьн бь Ћ'əwасk'ар.
Бəдəwийа хəриб, мə'рифəта wи дьњћер'ин.
Гава Ћ'əсо к'лама хwə жи к'ӧтакьр,
Дора хwə ньћер'и, кəсəки нас нəкьр.
Ə'ли аг'а гот:
— Хорто, мьн тӧ бəгəмкьри, нəчə щики дьи,
Дьхwəзи ирова бьвə шьване мьн.
Ћ'əqе хwəйи сале жи бежə чь дьхwəзи,
К'ərəмкə, гьлие мьнр'а чь дьбежи?...

— Аг'а,— h'әсо гот,— әз чь дькарьм бежьм,
Qаильм, йа hәq жи тьштәки набежьм.
Щьмаә'та hане шькьр гьшк xwәйе мальн,
Hәqe шванайә сале әw жи заньн.
Пәзе тә әзе xwәйкьм нола ч'ә'вед xwә,
H'әqe мьн жи әw ль сәр р'әh'ма дьле тә.

СӘРЕ III

I

Паизе сӧр'а xwә ани сәр зозана,
Жь щи дәрхьст зозанвана,
Бе дьле wан бәри wан да,
Щаркә маии шанд бәрбь гӧнда.
Гӧндийа диса к'оч, к'ьламава,
Гьшк дагәр'йан жь зозана.

***

Мере щаhьл, хорта
Гопале xwә hьлдьдан,
Дьк'әтнә пәй hоле awa
У гьшка бәри hоле дьдан.
H'әсо жи т'әв мер у хорта
Xwәр'а дьлист we листоке,
Ле гава р'о дьчу ава,

Гӧнди пәй hәв дьчун ода,
Wьр т'оп дьбун, хәбәр дьдан,
Гьлие р'оже пе дьh'әсйан.

Зӧлма гьран зьвьстанбу,
Хәма we жи гәлә зорбу.
Гӧнди дьбун hесир, дьман,
Зьвьстана к'амбах жи wa
Aqa дьреж у бинтәнг бу,
Сӧр' у сәрме ӧса дькьр,
К'ӧ бәрфәкә ӧса дьк'әт,
Wәк hәв дькьр гӧнд у нәwал,
К'лам у гәр' дьбу qиамәт.
Ч'ә'ве мәрийа бawар нәдьбу
Зьвьстан we к'ӧта бьбә,
Бина wана we фьрәбә.
Зьвьстана сарә бе р'әh'ьм
Бәри гӧндийа т'әва дьда,
Дькьр qӧлч'а у пе бәрфе
Дәри-к'оләк у п'әнщәрә
Ль сәр wана h'ьшк дадьда.

Бәрфа qәрqаш бьн п'йе мәрийа
Бь qьрч'ә-qьрч' qәй дьгьрйа.
Мәри т'ьре пьшт ле дьшкәст,
Hәй т'ьре бәрф hерс дьбә,
Дьнә'лә у hевә-hевә.
У h'ӧлм-гӧлма дәве мера

Дьqəр'ьмин сəр сьмела.
У буз жи wa лулə-лулə
Дарда дьбу сəр сьмела.
Дьбə лəма т'əбийəт хwəхwə
Бь орг'ана хwəйи бəрфи
Wa щур'əки бь р'əh'мдари
Дьгьрт хани, к'ōлəк, дəри.
Нəщəмьдьн пəз у мəри.
Wəки ду жь тəндура wан
Ньлнəк'ьшийа, бьльнд нəбийа,
Мəрие хəриб, е лап нəнас
Жь к'еləка гōнд дəрбазбуйа,
Т'ō щара əw нəдh'əсйа,
Кō р'əх гōндр'ə дəрбаз дьбə.

Wa чардоре тəндуре qə
Вала нəдьбу, чаwа həбуйа,
Мəри дор we т'ьжи дьбун.
Мере мала, чаwа хəйсəт,
Дьчун ода, гом у т'əwла
У wедəре дьбун р'əh'ət.
Жь дуе тəндура у жь сəрма
Зьвьстана сəрт у бе р'əh'м
Гōндие мə'рум hа дьк'ōхийан.
Əwqa ч'ə'ве хwə мьздьдан,
Кō дəнг ль wан дьhат бьр'ин,
Ч'ə'ве wана дьwəрьмив.

h'əсо у Зəлхе зьвьстана
hайə бинтəнг, гəлə дьреж
həрд бона həв дьбунə геж.
h'əсо wa хwə дьп'ər'ьтанд
У ч'ə'ве хwə гав у сəh'ət
Бона Зəлхе дьqəр'ьманд.
Ле чь кōла Зəлхе həбу
Зьвьстана hайə qиамət
Хwə-хwə qиза ar'e эле
Бьчуйа дəрва нав we сəрме.
П'əришан жи кōла мəзьн
Чаwа ахрийа лапə пашьн
Сəкьни бу ль сəр сери.
Ижа Зəлхе qə дьwери
Мал дəрк'əвə, həр'ə щики?
Зəлхе wьра э'йии мина
Кəwоткəкə малда гьрти.
Qə жь щие хwə нəдьлпьти.
h'əсо, зозан wa шəв у р'о
Жь бəр ч'ə'ве Зəлха hесир
Дур нəдьчун əw qə т'ō щар.
Зəлхе h'ərт'ьм hа ньфьр'и
Ль хwə дькьр, кō баве we
Ar'айə у хwəхwə жи
Бона баво нава эле
h'əсаб дьбə хятуна че.

h'əсо, Зəлхе ви щур'əйи

Се баһара, се зьвьстана
Бона һәв мәшийан, һ'әлйан.
У wa нава wан се сала
П'аки һәвр'а хәбәрнәдан,
П'әришана дамар'е жи
П'ешийа wаиа бьбу qәда...
Ах тӧ, ә'дәт, хьраб, сосрәт,
Wәки нава сал у зәмана
Пешда тини тӧ щӧдатие.
Дәстәкер'а мәр'д-мәр'данә
Фьрә вәдки дәри, к'ӧләк,
Дәста дьнр'а дьби qиамәт
У дьготьн — әwә ә'дәт.
У әw мәрие к'әсиб, гәр'ок
Бона wана ә'мре аза
Дьбу ч'ир'ок у мәт'әлок.

Аг'а кӧр'е хwә зәwьщанд,
Пәй wер'а гәләк нәк'шанд,
Бәг у аг'а, е дәwләмәнд
Һа хwәзгини пәй һәв дьшандьн
Зәлхе бьбьн кӧр'е хwәр'а,
Qәләи дьдан—хьзна зер'а.
Һ'әсе мә жи мабу стӧхар,
Ахин дьк'шанд әwи һәр щар.

Wa се щара ч'йа у бани,
К'әwшан у wар кӧлилк дьдан,

Се щара бьн бәрфа гьран
Қьрнә нә'лин у qәй дьгрйан.
Awa се щара щәw-кани
Буз гьртьн у әw буз һ'әлийа,
Се щара гӧндийа к'оч-барава
Дагәр'йан ч'ашла Әләдаг'е,
Ль wедәре бона гәр'е;
Се щара qӧльнг у бьлбьл
Һелине хwә т'әзә кьрьн,
Бь wитә-wит, бь әшq у дьл;
Се щара гӧндийа к'оч-барава
Жь гӧнда дәрк'әтьнә зозана.
Т'әне һ'әсо, Зәлхе манә
Ль сәр созе хwә нәгӧһасти.
Агьр-алава һ'ӧба дьла
Һа бинхwәш дьбу мина гӧла
Ле П'әришан һ'әму дәра
Бьбу qәда сәре wана.

Һ'әсе шьван мала хәлqе,
Бона аг'е дьхәбьти
У т'ӧ пәзәк ӧнда нәкьр,
Пәзе аг'а һини хwә кьр.

Һ'әсо пе нан у к'ьшмьша
Нери ӧса һинкьрьбун,
Wәки нери незик дьбун,
Әw жь дәвке бьлура wи

Нан у к'ьшмиш дьр'эвандьн:
Пе мьqаме сэр бьлуре
Пэз хwэ дьчу ль сэр аве
У вэдьгэр'ийа жь wедэре...

2

Шькбэрикэ гран, тари
К'этьбу нав дьле Э'ли.
Э'ли аг'а we шькеда
Qэй нэхwэш бу у дьнэ'лийа.
У шька гьран дуз qаси
Баре бист у h'эвт дэва
Р'уньштьбу сэр бина wи
У аг'а qэй дьфэтьси.
Жь hерса левед хwэ дьгэст,
Эwи щаба шьке дьхwэст.
Бь фькра дьчу нав э'wре гьран,
Qэй дьгэр'йа ль р'уе э'зман,
Дьхwэст п'элте э'wра т'опкэ,
Хwэ бавежэ у бьт'эqэ.
Аг'а хwэр'а мэщалэк ди
У пэй we чу фэсал, hеди.
"К'ьвшэ иди wэ'дэ hатйэ—
Р'ожа qэзийа лапэ гьран,
Наве хьраб сэр мэ к'этйэ.
Р'ожа иьфр'е кал у баван.

На, набэ,... бса набэ.
Нав кб hэйэ хут шушэйэ.
Ле наве кала у наве бава
Жь шушэ жи назьктьрэ,
Эw кб шькэст, hэв нагьрэ.
Лазьмэ р'екэ фэсал,
Кб эледа нэкьнэ qар....
Аг'а бэр хwэ wа хэбэр да,
Qьрар дэрхьст дьле хwэда,
Жь хwэ р'азн сьмел бада,
Бьн сьмела бь тэ'и к'эниййа.

3

Пэй qьраре, р'ожтьра дьн
Э'ли аг'а к'ефгбhасти,
Чawa малхwе мала мэзьи
У бь мэ'нийа гьлие р'астие
Гази Зэлха qиза хwэ кьр,
Сьмел ба да, к'эниййа qэсти,
Фэсал т'орбе шьке вакьр.
— Шькьр иди тб мэзьи.
У к'ббарийа мала мьи,
Тэ бэдэwтьр т'б qиз т'бие,
Э'йии wэ'де мьразайэ.
Qэлие тэ жи: сесьд мийэ,
К'ьh'елэки э'рэбийэ,

П'ап'ахәки бухарийә,
К'е да — Зәлхе йанга wийә...
Тӧ р'ьнд зани, ә'дәт нинә,
Нета qизе бав же пьрскә,
К'ижан хорти qиз h'ьздькә.
Ле бавор'а тӧ р'аст бежә,
Гәло ч'ә'ве тә ль к'ейә?
Wә'де тәйә, qәт шәрм нәкә,
Дьле xwә бәр баве вәкә.
На, qиза мьн, сәркьнге xwә
Ӧса мәлул бәржер нәкә,
Тӧ жь баво qә шәрм нәкә.
Чь дьбежьм, нә h'әнәкә;
Әз беh'әсаб тә h'ьздькьм,
Ләма нета тә пьрс дькьм,
Бьньhер'ә, әз у т'ӧнә,
Мәрие хәриб щәм мә т'ӧнә,
К'ижан хорти тӧ h'ьздьки,
Соз дьдмә тә, кари мерки...
Нәк'әвә нав хәма гьран,
Мьнр'а бежә, баво h'әйран!...„

4

Зәлхе зә'ф соро-мор бу,
У сәре xwә he бәржеркьр,
Жь wан пьрса әwe шәрмкьр.

Ах, ә'дәте кал у бава,
Т'ӧ әхтәри әw нәдьда
Щаба баво әwe бьда.
Зәлхе xwәст, кӧ зу бьр'әвә,

У жь баве xwә дурк'әвә,
Жь мал дәре, чола к'әвә...
Аг'а дәсте qизе h'ьшк гьрт:
— К'ӧда дьчи, бәрха к'уви?..
Жь баве xwә к'ӧ дьр'әви?
Чawa кәвотк wa дьфьр'и
На тә щаба мьн he нәда,
Шаба мьн ма... баво qӧрба...
hь, дә бежә, дә...хәбәрдә,
Тӧ дьле xwә нәкә п'әрдә.
Qә шәрм нәкә, qиза назьк...
Дә хәбәрдә, бәрха мьне,
Дәлал, к'уви у ч'ә'вр'әше,
Дә тӧ шәрмне нәкә мә'ни...

5

Qизе сәри бльнд нәкьр,
Дәнг ле нәдьhат, бьбу кәвьр,
Зәлхе мьрьна xwә дьxwәст,
Ле бәр баво вәнәкьра
Сӧр'а дьлкьнге xwәйә р'аст.
Р'асти әwә, хенщи h'әсо,

Т'ӧ хортəки бəгəм накə,
Ле чаwа бежə, на, нə п'акə.

Ахьр wəки бавр'а бежə,
Хуна h'ərда we бьр'ежə...
Мина бəрха we шəржекə.
Аг'а диса гьли вəкьр:
— Тӧ qизəкə п'ьр' дəлали,
К'əмал, аqьл, ширh'əлали,
Чь дьбежьм, инк'ар нəкə,
Дьлкьиге хwə мьнр'а вəкə.
Əз заньм, тӧ п'ьр' р'унəрми,
Ле тӧ жь мьн нəкə шəрми,
Əз дьхwəзьм мьнр'а бежи,
К'а чь хорти тӧ дьхwəзи.
Оса тӧ бəр хwə нəк'əвə,
Нə əзьм, əз, бане тəмə,
У баш заньм, кӧ дьле тə
Мəрикида, wəллə, həйə...

6

Зəлхе мина кəwа гьрти
Qə жь щие хwə нəдьльпьти,
Əwe иди т'ӧ т'awнəкьр...
Hесред гьр əwe баранд,
Сурəт у дəст пе wан шьлкьр...
Дит лə буйə qир у qəда,

Щаба баве əwe wа да:
— Əз хӧлама тəмə, баво,

Тə нета хwə сəрида гот...
Хwəстьна тə сесьд мийə.
К'ьh'еläки ə'рəбийə,
П'ап'ахəки бухарийə...
Əз чь заньм, хwəйе wана
Гəло к'ийə, к'и гӧндийə.
Qəwата wи иди чьйə...
Кери чь те хwəстьна мьн,
Qула тəмə, əз зманкьи,
Əз мевана мала тəмə.
Qимəте мьн- qəläне гьран.
К'е малка хwə текə weран?
Ахьр дьлə, чьqас нəбə
Ча дит, иди мəщал т'ӧнə,
Жь дəст баво хьлас набə,
Бəр баве хwə бу т'əмənə:
— Сəре хwəва qула тəмə,
h'əсаб бькə əз т'ӧнəмə...»
Аг'а иди фə'м кьр мə'ни,—
"Qиз h'ьздькə wи шьвани...

7

Гьлие qизе дьле аг'а
Эшанд шбета h'əзар дəг'а.
Жь гӧhе хwə бawар нəкьр,

EZDIKA.COM

Әwи лә'зәк хwә ӧнда кьр.
— Тӧ фькра мьи h'әсаб наки,
Щаба мьи жи нади п'аки.
Дьнйа-ә'лам мьи нас дькә,
Нә аг'амә, нә h'әнәкә,
Чь qәwьми, хӧде херкә,
Әw чь пьрс бу, тә мьнр'а гот
У дьле мьи тә пер'а сот?
Әгәр щаба тәй бәтьли
Әw бу, чь кӧ тә hежа гот,
Чь жь дәве тә фьльти.
На аqьли, тӧ нә дини,
Сәр гьлийе мьи гьлийа тини.
Әз бона тә дьфькърьм,
Ле фә'м накьм, чьр'а hерси,
Ә'дәт, намусе напьрси.
К'ьвшә тӧ мьи h'әсаб наки,
Нә жи жь мьи тӧ дьтьрси.
Кӧ ӧсанә, дьбем п'аки,
Әз нахwәзьм т'ӧ пьрсед дьи,
Т'әне щаба мьи бьдә кьи:
Е h'ъздьки чь мәрийә,
Гәло к'ижан qәбилейә?
Hьлбәт заньм әw сә к'нйә,
Хwә кәр' нәкә, дә зу бежә!..
Тӧ hесьре хwә нәр'ежә,
Тӧ набежи, әзе бежьм.
Дьбә hәма әwә hәйә,

Е незики мала мәйә,
Хwә жи эт'им у дәнгбежә?

8

Зәлхе гава хәбәрдана
Баво бьhист, вәщьньqи,
Жь we хәме, кӧл у дәрде
Кьрә qир'ин, к'әтә ә'рде...
Шька аг'е шьровәбу,
Ава шелу qәй зәлал бу.

9

Р'ож пәй р'ожа дәрбаз дьбун,
Пӧрч'уйе аг'е вәнәдьбун.
Дьhат бире Зәлха к'уви,
Кӧ нав хәwне хәбәрдьда,
Дьлп'әр'ьти, бьльнд дәнги,
У к'ьламе wи шьвани,
Кӧ шәв у р'ож әwи дьстра
Бона хәма дьле бәнги,
Т'ӧ р'әh'әти нәдьда аг'е.
Гәлә гьли бәр ч'ә'ве wи
Дьчун-дьhатьи wa беог'ьри,
Qәзийа гьраи бәр ч'ә'ве wи.
Ньqо дьбу нав мьтала,

Дьхwəст дəре жь wи агьри.
Морие т'ьзбийа йəк-йəк жьмарт,
Нава мале дьчу-дьhат,
Кьрьна хwə щоткьр, жьмарт.
К'əнəки qəлп hатə р'уе wи,
У щие хwəда hа фькьри:
"Һ'əзар-һ'əзар дəрман həбə,
Тə'на хьрав т'ӧ qəнщ набə,
Жь we тə'не ə'йб гəлəкə,
Тӧ к'е дьхи, бьһ'ьнщьр'инə,
Тӧ гӧне хwə ль wи нəинə.
Баве мьни р'əһ'мəти,
Һəргав дьгот, ширəт дькьр,
"Тӧ нəбə бəрх, гӧр тə бьхӧн,
Тӧ бьбə гӧр, бəрхе бьхwə„
Ча неч'ирван т'əле дайнə,
У хwə фəсал вəшеринə,
Хели wə'дə аг'а тəлийа,
Жь эша дьл гəлə нə'лийа,
Ле неч'ир qəт незик нəбу,
Т'ӧ щийа р'еч'а wи т'ӧнəбу,
Т'əла дани вала мабу.

10

Э'ли аг'а wə'дəк шунда
Хӧламəк шандə пəй Һ'əсо.
Һ'əсе шьван лəз у бəз hат,

Сьлав да wи гəлə һӧрмəт,
У сəкьни əw нəр'əһ'ət.
Аг'а бь тə'н, бьи ч'ə'вава
Бəжи у бəла Һ'əсо пива,
Пе т'ьлйа хwə щи нишан да:
— Р'уни, хорто, нəсəкьнə,
Тəр'а сəр п'ийа лаиq нинə,
Бой пез хəма нəк'ьшинə...
Тə'на аг'е Һ'əсо фə'мкьр,
"Тьштəк һəйə, гази мьн кьр„...
— Чəнд салə, тӧ шьване мьни?
— Qуле тəмə, Э'ли аг'а,
Дəрбаз бунə се сал дьһа...
Э'ли аг'а щьг'арə неч'анд,
Qӧлапе к'ур пəй һəв к'ьшанд:
— Һəqе тə чьйə, мьнр'а бежə?
Һ'əсо гəлə бəрхwə к'ət,
Гьлие аг'е дьле wи п'ət.
— Əз чь бежьм, аг'а сахбə!
— Əзи саг'ьм бе готна тə,
Чь дьбежьм, щабе бьдə.
— Əз т'ӧ һəqи тə нахwəзьм...
— Чawa һ'əqе хwə нахwəзи,
Хwəхwə йəки р'ути-тə'зи?
Нə сəрхwəши, нə жи дини,
Се салə шьване мьни,
Бьнһер'ьн ахьрйа мьн wи!
Чьр'а бе һ'əq пəз дьч'еринн?

Пəй wан гьлийа h'əсе к'öбар
Qə сəре хwə нəани хар:
— Се сал нане тə хwəрйə,
Ава кание тə вəхwарйə,
Бьлбьл-кəwе тəр'а страйə,
h'əqе мьнə, хöде дайə,
h'əqе майин лазьм нинə...
— Ле гəло тö чь дьхwəзи,
Чьр'а öса wа херхази?..
Кöр'о, тö h'əqе хwə бежə,
Wəллə, əви э'йни мина
Бəрхəкə wа лапə гежə...
Хöде аqле тə нəстəндйə,
h'əqе хwə бежə, h'əqе тə чьйə?
Əз нə həwще h'əqе тəмə,
Нə р'ьсqхöре к'əсибамə...
Эла хwəда те чь бежи,
Жь эла мьн дəстəвала
Бəрбь мала хwə вəгəр'и?..
Хəлq wе бежə Э'ли аг'а
Hа мəрики т'аланчийə,
Йəки к'əсиб у бьр'чийə?..
Кö дəwса тə йəки дьн буйа,
Ле нə йəки hа хəриббйа,
Мьн нəдьhишт hа хəбəрда,
Мьне бəла wи зу бьда.
Wəллə мере ве эваре,
hеса начи жь ве мале...

Зəлха бəдəw h'əму дəqа
Жь бəр ч'э'в нəдьчу бəжна хwəва.
h'əсо т'ьм əw дани бира хwə,
Пəзе баво дьда берие,
Дəзмала wе дьhат бəр ч'э'в...
Wəки h'əqе хwə бьстинə,
Йди Зəлхе əw набинə.

***

— Гöле, Гöле, Гöле щане,
Мьн qöрбана р'öh'е хwəкə,
Ща бьбьhе гьлийе hане
У тö мьнр'а шьровəкə,
həма hежа нава кəрие
Пəзе мəда дö бəрана
Ньшкева qоч' ль həвдöдан.
Мə'ни чь бу, əз ньзаньм,
Дьбə паше əз бьзанбьм.
həрдö бəран wək həв нибун,
Ле həрдö жи бəрəне мə бун.
Йəк бещур'ə у мəзьн бу,
Е дьн щаhьл у бəдəw бу.
Əw бəране э'мьр мəзьн
Стрö кəwан, гəлə qальн
h'əрдö стрöе wи мина мə'ра
Е хwə дьдьн бəр бəрожа.

Зә'ф бещур'ә, һәрд ч'ә'ва жи
Т'ьжи хун бун, һьрийа сәр жи
Wa чәнд р'әнги т'әвһәвбуйи.
Ле е дьне, Гöле, qöрбан,
Бәдәw, к'öбар, ә'йни хәзал,
Стрöе wи зьрав, qәйт'анхәләq,
Сәрбьльнд у ч'ә'в ле зәлал,
Ә'ни бәләк.
Жь һерса дьл т'ьжи дьбун,
Һ'әрдö пашоп'е пашда дьчун.
Жь wедәре щаркә маин
Бь бае хwә пешда дьр'әвин.
Жь дәрба wан дьбу гьмин.
Шәр'е wана гәлә к'ьшанд,
Һәв дьхьстьн дәрбе гьран.
Ле ньшкева... ах Гöле щан,
Ах... Гöле, ә'зиз, Гöле, qöрбан,
Жь we дәрбе ә'щебмай мам.
Е мәзьн хwә пашда к'ьшанд
У ньзаньм әwи чawa
Әw стöрöе хwә жә'рдадайи
Бь щур'әки пешда ани,
Чawa шурәк әwи к'ьшанд
У... стрöе щаһьл щи-щи шкенанд.
Жь ве йәке гәлә тьрсйам,
Щие хwәда әз лап шаш мам,
Ньзам чьма хwә öнда кьр

Ле паше мьн бе һ'әмди хwә
Кьрә qир'ин, гази, һәwар.
Мьнр'а бежә, Гöла дәлал,
На е щаһьл әw qочах бу,
Гәлә эгьн у дьлсах бу,
Мә'ни чь бу, кö әw алт'бу?
Гöле, qöрбан, дә зу бежә,
Тö we сöр'е шьровәкә.
Ах, ньзаньм гәло чьр'а
Wa льнге мьн наен мьнр'а...
— Әз чь бежьм, бәрха ширьн,
Чawa к'ьвшә, һе зар'ои...
Әw бәране салва мәзьн
Ә'мре хwәда гәлә дитйә
Шәр'е öса, әwә фәрзьн.
Гәлә тәйрок сәр wи барийә,
Ле е щаһьл, бәдәw, к'öбар,
Нәдитьбу шәр'е гьран.
Нәпьжйайи, стöрö зьрав.
Чawa бежьм, кö тö фә'мки,
Мәсәла wa, бәрха р'ьндьк?
Wәк һәв ниньн га у гольк...
Баве тә жи ви ә'мрида
Ә'йни мина wи бәрани
Qизе щаһьл, qизе бәнги,
Бь шәр' у дә'w хwәр'а ньлда,

Бәри хорте щаһьл дьда.
Стӧрӧе гәлә хорта шкенанд...„

Зәлха р'әбән п'ьр' к'әwгьри,
— Әw чь зӧлм бу тә мьнр'а гот,
Тә әз кьрмә лап бе гӧман,
Ах, баве мьн— зӧлма гьран...
Әwе ә'сә бьхапинә,
Хорте хәриб, лawке шьван.

СӘРЕ ЧАРА

Пәй чуйина һ'әсе дәлал
Де, баве wи бунә бәдһ'ал,
Чь кьрьбун әwе к'әсиб,
Кӧр'ьк ӧса бьбу хәриб?..
"Чьма иди вәнагәр'ә,
Пәй чь әwqac әw дьгәр'ә.
Гәло саг'ә, гәло к'ӧйә,
Гәло т'ерә, йан бьр'чийә?„

Бәсе мина мәрикә геж
Һа дьгәр'йа сәри ле эш,
Дьчу, дьһат хwә биркьри,
Дәрһәqа кӧр' дьфькьри.
Әшq у т'aqәт жь we чубу,
Р'ож пәй р'ожа бинтәнг дьбу.

Һәрр'о дьчу ль сәр кание,—
Кӧр'е we дьк'әтә бире,
Ле кӧр' чубу бе бәрат'ә.
"Гәло һәйә, сьламәтә?„
Бәр хwә әwe хәбәрдьда,
Бәри һесре зәлал дьда.
"Ах дәрдо, дәрдо,
Тӧ беилащо,
Бе дәрмано,
Жь ахьрйа мьн
Бәләнгази
Чь дәхwәзи?
Ахьр дьнйа
Ль сәре мьн
Буйә дожә.
Мьн дәрк'әтйә
П'әлтә ә'wре
П'ьр' гьранә.
Әw ә'wьр бона
Мьн qьжьке
Һьм тәйрокә,
Һьм баранә.
Мьн дәрк'әтйә
П'әлтә ә'wре
Гәлә р'әшә.
Дайка Һ'әсо
Һьмә гежә,
Һьм нәхwәшә.

Әз к'елəка
Кание р'уднем.
Сəр сурəте
Хwə р'əбəне
Ћесре зəлал
Дьбариньм,
Ле Ћ'əсəнге
Хwə набиньм.

Фəлəке жи,
Ньзам чьма
Чəрха бəхте мьн
Ч'əп ледайə,
Ч'э'вньћер'йа
Кӧр'е хwəмə.
Каре хəзала
Ль сəре ч'йа
Бей тə, лао,
Эт'им манə,
У мина мьн
Шəв у р'о
К'алина wанə.
Ћ'əсо, лао,
Ле əз гəло
Дйа тə ниньм?
Wəрə бал де,
Тӧ дəрде we

Бь ч'э'ве хwə
Вьр бьбини.

2

Бəса р'əбəн бь Ћ'ьсрəти
Жь qул, бəнда wa дур к'əти
Дьчə мале, диса дьгри.
Е дитйə бьрина к'ур.
Йан Ћ'ьсрəта мəрие щие дур.
We бьзанбə дəрде Бəсе,
У we фə'мкə шəwата we.
Ћа дьчу щəм шех у мəлла,
Wəки wана фə'л вəкьра.
У щие кӧр'е we бьгота.
Ћəр йəк бəр хwə тьштəк дьгот.
У гьлие хwə сəр we дьфрот.
Т'аqəтк'əти, т'и у бьр'чи
Чу бал Ћ'ӧта пирə-фə'лчи.
— Хатийа Ћ'ӧте, хатийа дəлал.
Жь дəрд, кӧла бумə бəдћ'ал.
Жь бəхте хwə мамə мəт'ал.
Wəрə мьнр'а, р'əћ'ма хӧде.
Фə'льке вəкə тӧ ве дəме.
У мьн дəрхə жь ве хəме.
Сəва кӧр'е хwəйи Ћ'əсо
Əз Ћатьмə бал тə иро.

Кӧр' се салә жь мал чуйә,
Р'ӧһ'е мьн жи хwәр'а бьрйә,
Дәнг у һ'ьсе wи qәт т'ӧнә,
Әз ньзаньм гәло к'ӧйә,
Ща бьньһер'ә, хатийа Һ'ӧте,
Бә'са wи жь к'и али те?

Һ'ӧта фә'лчи жь п'ашьлɛ хwә
К'иськәк у qӧт'иқ дәрхьст,
Һәрдӧ фәсал бәр хwә дани,
Бӧр'нӧт'и кьрә позе хwә,
Беньжи у сәбьр ани.
— Ишалла, сәбра херейә,
Хӧде, р'уе мә бьн п'йе тәвә,
Кӧр' гӧнәйә, бәрхе тәйә,
Әм гьшк qул у бәнде тәнә,
Р'әһ'ма тә мьqим сәр мәйә.

3

Һ'ӧте мори р'әх һәв р'езкьр,
Бь һостати кьрә щот-щот,
Щаркә майин т'әви һәвкьр,
У чәнд гьлие нәзәлал гот,
Пӧр'ч'уе хwә кьр, һерсбу сәр wан,
К'әтә нава дә'wa гьран,
Морийар'а we хәбәрда,

Qәй наве wана һьлдьда.
Бәсе мәлул, дәнглебьр'и,
Шәр'е Һ'ӧте дьньһер'и,
Пӧр'ч'уе Һ'ӧте һеди вәбу,
У сәр Бәсе awa һерсбу:
— Ле qӧрбана wи кӧр'иби,
Сәр р'йа хәриб буйи тәни,
Һәма дьгри, qәт нак'әни,
Тә херә, тӧ хwә нә дини?
Дә'wa хwә у морийа бежьм:
К'ьвшә, лawьк сьламәтә.
Жь гьлие we Бәсе шабу,
Wa qәй Һ'әсо бәжна хwәва
Бәр ч'ә'вед wер'а дәрбаз бу.

Паше Һ'ӧте qәй хәйиди,
Морийар'а хәбәрнәда,
Мәщала хwә әwe wa ди:
Морикә нәхш аһа һьлда,
У нишани Бәса де да.
— Әз чь хwәлие сәре хwәкьм,
Бькарьбьм кӧр'кьнге тә
Жь qәзийае хьлазкьм.
Иро-миро морийа һане
Дәсте мьнда дьфьтьлә,
Те пешийа кӧр' дьсәкьнә
У р'еч'а wи вәдьшерә.

Лао, эмэ гӧнэкʼарьн,
Хӧде рʼожа эʼвда кʼьвшкэ,
Бэр эʼмре wи чь дькарьн?...

4

У пэй гьлие hʼӧта фэʼлчи
Бэсе гьрйа, кьрэ qирʼин,
Hʼале xwэрʼа эw бу дэʼwчи,
Сэр чʼэʼве xwэ кьрэ бьрин.
"Ах, щэгэр, щэгэр,
Тӧ гӧрэки hар,
Шэв, рʼо дьгэрʼи,
Жь рʼӧhʼе мэрийа
Qэт вэнагэрʼи.
Хатийа hʼӧте,
Qӧрбана тэмэ.
Гэло чьма
Сэр сэре мьн
Мьж, думанэ?
Хатие, дэ тӧ
Мьнрʼа бежэ—
Нэʼлэ-нэʼла
Гэдэнге мьн
Йарэб кʼӧ те?
Ща ншандэ

Рʼе, мэщала,
Ах, мьн бебэхте,
Wэлэ, бэрхе мьн
Данэ бэр кʼере.
Шэмо, этʼимо,
Дэ тӧ жи бьгри,
Мал ле хьрабо,
Ах, щэгэр, щэгэр!...»

6

Баве hʼэсо, Шэмое шьван.
Мала xwэда дэгмэ дьма,
Дьгэрʼйа тʼьм бь зэлули
У кʼеләка кʼи рʼуньшта
Пе бьлуре бь дьлшэwат
Пэй xwэ hесьр we бьhншта.

7

Hʼэму алийа дэнге дика
Нава гӧндда иди лалбу.
Сьба тʼэзэ hеди вэбу,
Аha Шэмо жи hʼьшйарбу.

Зу-зу ч'э'ве хwэ мьздьда,
Ле р'онайа ч'э'вед wи жи
Хэидибу мина h'эсо.
Бэсе кьрэ гази, hэwар,
Т'опкьр гэлэ гёнди, щинар,
Шэмо дитьи кор у стёхар.

"Ах, Шэмо, мерьк,
Дьле мьи зэвийа
Лап жеринэ,
Ле к'и ньзанэ
Бэса цьжьк
Wа иди динэ
Шэмо, Шэмо,
Бе хёдано,
Дэ чьма ёса
hа дьнэ'ли,
Нэ гёнэмэ,
Дьвмэ хwэли...

Иди дэрде мьи
Дёбар: йэ.
Дэ тё hилдэ
Бьлура хwэ
Мьир'а лехэ.
Хэма гьран
Жь мьи дурхэ

Баре дьле мьи
Зэ'ф гьранэ,
Wэлэ эw баре

h'эвт дэванэ.
Тё жь дьле
Мьи хэбэрдэ,
Ах, wах, херхазно,
Мина бэрфе
Эз ва дьh'эльм,
Иро шунда
Эз чьр'аньм?....

Бэса цьжьк хwэ п'эр'ьтанд,
Дьле мэрийа дьh'эрьшанд,
Ле р'онайа ч'э'ве Шэмо
Вэнэдгэр'йа мина h'эсо.

8

Бэсе мабу гёманбьр'и,
Хwэ h'эсабкьр кёр'лемьри,
Бо р'эh'этийа дьле хwэр'а,
Бь э'дэте кал у бава
Мэзэле бьре хwэ эwе
h'эсабкьр дэwса е h'эсо.
h'эзар к'эсэр дьле wеда,
Дьчу wьр у дьгрийа hэрр'о:

“Һ’әсәнге мьн,
Пәз бәр’дайә.
Дьч’еринә,
Ле әw дәрдс
Мьн р’әбәнс
Т’ӧ набчнә,
Қӧ әз һ’әйра
Бәжна wимә.

— Ах, дьле мьн, ә’вда хӧде,
Ча ситьла сәр агьрә,
Жь т’ӧ дәрмана к’әwнагьрә.

Мьн дәрк’әтйә п’әлтә ә’wре
Гәлә р’әшә, п’ьр’ гьранә,
Һьм тәйрокә, һьм баранә.

Р’абә һ’әсо, бәрхе к’уви,
Жь гӧлла к’е гәло к’әти?
Әз кьрьмә йәкә к’оти.

Хәзал бей тә эт’им манә,
Бәр’әдайи ль сәре ч’йанә,
Мина мьн к’алина wанә.

Зозан бәр мьн хали дьбьи,
Жь дәрде тә аза набьм,
Бьлбьл дьнә’льи чардоре мьн.

Дәг’ма тә дьле мьнда
Һа к’ьвш дьбә дәwса гӧлла,
Дә тӧ р’абә, бав у бьра.

Дайка тә гӧнәйә, гьди,
Дькарә һе кӧлилка т’опкә
У пе wан пәзе тә хwәйкә.

Әзе р’ьһ’ан, сосьна т’опкьм,
Әзе һәр’ьм чола к’әвьм
У пәзе тә һәрр’о т’еркьм.

Бьлбьлзәрк у қәрәчичәк
П’еша хwәда т’опкьм,
Пәзе тәр’а бьгьһиньм.

Қӧ әw кӧлилк т’ере нәкьи,
Әзе һәр’ьм р’йа һ’әвт р’ожа,
Қӧлилка п’арскьм жь һәр wала.

Әзе һәр’ьм ль сәре ч’ийа,
Нава гәлийа у нәwала,
Бьр’әвиньм жь хәзала.

Пәзе тә бе ав наһельм,
Әз щие гәлә канийа заньм,
К’ӧлма хwәда аве биньм.
Әw мәзәле дайка тәйә,
Ланди мьн р’әбәнейә,
Нә ангори бәжна тәйә.

Әв щие мьи чьма ӈьлда,
Нә т'ӧ т'аqәт мьида нәма,
Чьма буйи йәки тьма?

Дә тӧ р'абә, бехӧдейо,
Дайка р'әбән чьр'а хапанд,
Мәзәле we жь дест р'әванд?

Qәнщбуна мьи иди т'ӧнә,
Дә тӧ бьдә ч'ьлкәк дәрман,
Дйа тә вәхwә, кӧ зу бьмрә.

Нә дәрәнгә, р'о чу ава,
Дйа тә иди бет'аqәтә,
Wа вәләзйам әз бьи п'йе тә.

Дә тӧ wәрә к'еләка хwә
Ч'ич'кәки щи тӧ бьдә мьи,
Щиwарбьм әз вьра бал тә.

5

Шәмое кор
Р'е у wар
Р'ьнд насдькьр
Жь бина

Гӧл, гьӈие wьра,
Жь хӧлә-хӧла дәнге канийа,
Жь ч'ьвтийа тәйр у туйе
Сәр кәвьра, нава ӈәwе.
Дьчу бәрбь гӧнд у зома
Кӧл у дәрде хwә нишанда,
Бә'сәк хере жь кӧр' бьӈ'әсйа.
Бона wи шәв, йан р'ож йәк бу
Әw к'әтьбу нав дьнйакә
Лапә т'әзә, чардоре wи
Ӈ'әрт'ьм тә'ри, тә'ристан бу.
У к'едәре дәнге бьлбьл
Wи дьбьӈист, we дәме жи,
Дьсәкьни, йане р'удьньшт.
Әw бь дәнг у к'ламе хwә
Дьк'әт ләще у дьстьра.
У к'едәре әwи дьбьӈист
Дәнге шьвана, йан гӧндийа,
Дьчу щәм wан, хwәр'а р'удньшт,
У дәрде хwә нишан дьда.

"Әзи корьм, р'е набиньм,
Wа дәсте хwә нава ӈәwе
Бь ӈ'ьсрәти дьгәр'иньм,
Р'е у мәщал дә набиньм.
Кәс хӧдане хере т'ӧнә,
Кӧ дәсте мьи әw бьгьрә,
Зозан-зозан бьгәр'инә.

Әв щие мьн чьма hьлда,
Нә т'ӧ т'аqәт мьнда нәма,
Чьма буйи йәки тьма?

Дә тӧ р'абә, бехӧдейо,
Дайка р'әбән чьр'а хапанд,
Мәзәле we жь дест р'әванд?

Qәнщбуна мьн иди т'ӧнә,
Дә тӧ бьдә ч'ьлкәк дәрман,
Дйа тә вәхwә, кӧ зу бьмрә.

Нә дәрәнгә, р'о чу ава,
Дйа тә иди бет'аqәтә,
Wa вәләзйам әз бьн п'йе тә.

Дә тӧ wәрә к'еләка хwә
Ч'ич'кәки щи тӧ бьдә мьн,
Щиwарбьм әз вьра бал тә.

5

Шәмое кор
Р'е у wар
Р'ьнд насдькьр
Жь бина

Гӧл, гьhие wьра,
Жь хӧлә-хӧла дәнге канийа,
Жь ч'ьвтийа тәйр у туйе
Сәр кәвьра, нава hәwe.
Дьчу бәрбь гӧнд у зома
Кӧл у дәрде хwә нишанда,
Бә'сәк хере жь кӧр' бьh'әсйа.
Бона wи шәв, йан р'ож йәк бу
Әw к'әтьбу нав дьнйакә
Лапә т'әзә, чардоре wи
h'әрт'ьм тә'ри, тә'ристан бу.
У к'едәре дәнге бьлбьл
Wи дьбьhист, we дәме жи,
Дьсәкьни, йане р'удьньшт.
Әw бь дәнг у к'ламе хwә
Дьк'әт ләще у дьстьра.
У к'едәре әwи дьбьhист
Дәнге шьвана, йан гӧндийа,
Дьчу щәм wан, хwәр'а р'удньшт,
У дәрде хwә нишан дьда.

"Әзи корьм, р'е набиньм,
Wa дәсте хwә нава hәwe
Бь h'ьсрәти дьгәр'иньм,
Р'е у мәщал qә набиньм.
Кәс хӧдане хере т'ӧнә,
Кӧ дәсте мьн әw бьгьрә,
Зозан-зозан бьгәр'инә.

EZDIN.COM

Сальхе һ'әсо бьгьһинә.
Һ'әсо, щано, әз нә вьрьм,
Нә ль wьрьм, нъзам к'емә,
Т'әви тә'вийа, т'әви бемә,
Әз нъзаньм кери чьмә.

Сьбәйә, ле сьбә набә,
Ах, ч'ә'ве мьн qә вәнабә,
Ч'әме аве р'абуйә у р'е
Ль мьн надә, нъзам чьма.
Жь коне мә һ'әта вьра
Хуна мьнә сор ньqьти
Сәр кәвьра, һ'әму дәра.
Әз жи бумә кальк, к'оти
Дә зу wәрә, бав у бьра.

Кӧлавр'әшо, дә тӧ к'ъвшбә,
П'әр'да һане бәр ч'ә'в һьлдә.
Бьрина мьн гәлә к'урә,
Р'ожа шайе жь мә дурә,
Э'мре мә жи мина р'оже
Паизейә, гәлә кьнә,
Азайа мә щики дьнә...
Шәмо р'ева, ах, чәнд щара
Дьньк'ьси, дьк'әт, р'адбу.
Ч'ьвикәк дьфьр'йа дора wи,
Шәмо хwә хwә хwәр'а wа гот:
"Ах, wәйло мьн малхьраби,

Ле мьн т'ьре һ'әсе мьнә,
Хwә вәшартйә у дьгәр'ә,
Һ'әйф, ч'ьвик бу, хwәр'а фьр'и„
К'ьвш бу иди wәстиайи бу,
Хwәст р'әһ'әтбә әw qасәке,
Ле ньшкева хӧлә-хӧла
Дәнге ава "Канийа буке„
Әwи бһист у бь һ'ьсрәт
Жь щи р'абу, диса р'е к'әт,
Һеди-һеди wи хwә гиһанд
"Канийа буке„, канийа авсар.
Бина хwә к'ьшанд, т'ер ав вәхwар.
Әw бь дәнге ава кание
У пе бина кӧлилке we
Хwәр'а дьжйа ль we дәме.
Әw к'әтьбу нав мьтала
У каниер'а хәбәрдьда:
— "Канийа буке„, канийа дәлал,
Һатьмә бал тә, сәлам, сәлам!
Те бира тә, канийа авсар,
Әз, тӧ, э'зман әм чәнд щара
Дьк'әтнә лаще һ'әрсек һәвр'а.
Һ'әрсека п'әйе хwә дьда.
Тә дьгот ава тәйә зәлал,
Э'зман жи п'әе хwә дьда.
Мьн дьгот нә тӧ, нә э'зман,
Ч'ә'ве мьнә жь wә зәлал,
Ле әw р'ож чун, канийа дәлал,

Һ'әрд ч'ә'в ньһа бунә
Ава шелу, әзи корьм,
Мина һ'изе хуна сорьм
У мәрики кӧр'лемьри.
Һ'әйрана тәмә,
Тӧ сар бьминә,
Қӧ Һ'әсәне мьн
Жь ве ава тә
Һ'ьсрәт нәминә,
Жер'а нәбежә
Баве тә корә.
Ә'йба мьн хwәйкә,
We бәр хwә к'әвә.
Бежә: "Баьо
Нһа зорә,
Р'ожа әшqе
Ль wи дорә„
Бе: "Бав чуйә
Сәр зьнара,
Нав кәндәла,
Нава гәлийа,
Тәр'а т'опкә
Қар-хәзала,
Qәлән бьдә,
Qизәкә дәлал
Тәр'а бинә....„

11

Шәмо дьгрйа бь зәлули,
Гьли дькьр бь мәлули
У дьбаранд һесьре гьр.
Қанийа р'әвок бь хӧлә-хӧл
Хут we дәме һәма һазьр
Һесьре Шәмо т'әв хwә дькьр,
Дьр'әванд у хwәр'а дьбьр.
Шәмо сәре хwә бәржеркьр.
У һеньжи, т'ӧ дәнг нәкьр,
Р'әх қание хwәр'а р'аза.
Әw жь дәрд у хәме Һ'әсо,
Хеләк wә'дә ма лап аза.
Кӧлилке хас бь һ'әмубин
Жер'а бьбун бәрп'ал, ньвин.
Бае зьрав бь назәдар
Дьһат у сәрр'а дьлиланд.
Сәркьнге кӧлилке дор wи
Чаwа п'елә ав дьһ'әжанд.
Қани бьбу ча qәрәwьл
Хwәр'а дьстра бь әшq у дьл.

12

Шәмо аза бу жь хәме,
Әw дьк'әнийа нава хәwе.

11—1167

Ширьн, ширьн әw р'азайи
Хәwнәк дит, йа ә'щебмайи.
Дит гәлики гәләки к'ур,
Гәли т'ьжи бь мәрие hур.
Дьхwәстьн р'абьн, бьсәкьньн,
Зйае мәзьн нәдьhиштьн.
Шәwqа стәйрка ль р'уе ә'змин
Дьк'әтә ль сәр мәрие hур,
Зйа у мәри дьбун мәшур.
Зйае мәзьн у р'әнг-р'әнги
Сәкьнибун h'афа гели,
Дьшӧлшӧлин, бльнд дьбун,
Стәйрька биньн ль нав гели.
Мала аг'еда дә'wат бу,
Бук у зә'вә к'ьвшнәдьбун.
Аг'а к'ьнще шәве ле бун,
Дьр'әqьси ль wедәре.
Нери, бьзьн, ча лаqьрдчи
Аг'а дьданә бәр qамчи.
Шәмо бәр хwә бьльнд к'әнийа,
Қани т'әне qәй дәнг бьhист.
Щаба Шәмо кание нәда...
У Шәмо дит, wәки h'әсо
h'афа гели, ль wи бәри,
К'ьнщ ле т'әзә, п'ап'ах сери.
П'еша wида т'охьм hәбун,
Е кӧ бона р'онае бун.
Т'охьм дьр'әшанд сәр кәзьра,

Нава гели у р'әх канийа.
Wан т'охьма пер'а-пер'а
Ишьq дьда ль wан дәра.
Дит, кӧ сәре Әләдаг'е
П'епәльнгәк hатә харе.
h'әсо hьлда ап'ьнщие хwә,
Дора хwә ньhер'и бь дьләки ша,
П'епәльнгва хwәр'а hьлк'шийа
Дуз сәр сәре Әләдаг'е.
Ап'ьнщие хwә сәр мьл hьлда,
Qизәк бәдәw дәрк'әт бьнда.
Qиз у h'әсо hәвр'а ша бун.
Дора wана т'ьжи кӧлилк,
Қар-хәзал у мьнмьник.
h'әсо, qизьк, кар-хәзал
hьлдьбьр'ин ль сәр дәста,
Щаркә маин әw бәрдьдан,
Қарьк дьфьр'йан, бь ләз дьчун,
Нав ә'wре ч'ук ӧнда дьбун.
Лә'зәк шунда вәдьгәр'йан,
Дора h'әсо, дор qизьке
Бь архаин әw дьгәр'йан.

13

Шәмо нәдит гәло чаwа
Ль сәр сәре Әләдаг'е

П'епəльнгəк hатə.харе,
Ə'йни мина к'əскəсоре
У дьреж бу ль сəр сəре
Ч'йае бьльнд Əлəдаг'е.
Һ'əсо, qизьк h'əрдö həвр'а
Һеди-hеди wа чун хwəр'а
Сəкьнин сəр п'епəльнге,
Нава ə'wра əw öнда бун,
Шəмо иди п'е нəh'ьсйа
Һ'əсо, qизьк qə к'öда чун?..

14

Шəмо h'ьшйар бу,
Ньhер'и-хəv'нə,
Щида т'əхдир бу.

***

Дəрhəqа Зəлхе, Һ'əсе бемьраз
Wа дьбежьн:

Пəй Зəлхе у Һ'əсе шьван
Пəзе Һ'əсо щида нəман.

Пəз хəидин, бəла бун чун,
Нава шькəвта əw мəхəл бун.

Ль р'уе дьне жь wи пəзи
Пешда hатйə пəзе к'уви.

Һьлдьк'ьшьн сəр знара
У дьгəр'ьн h'əму дəра.

Һ'əсо, Зəлхе əw дьгəр'ьн,
Ле п'ор-п'ошман вəдьгəр'ьн.

СӘРӘЩӘМ

Хәйсәте дьле мьи 7
... . 9
Әз к'этьбум пай бәхт 10
Мәйдана чекьрьна комунизмейә 11
Гӧлана wәт'әне мьи 12
Салдате р'еволйусиае 13
Дӧ к'ьламе мьи 14
Гӧлан 21
Дайка мә Әрмәнистан 22
Куба азанһ'ьзр'а 29
Әw ч'йаед бьльнд 31
Һаро, дьло 31
Мьләте мьир'а 32
Мьқаме бьлуре 32
Пәхше кӧлилке Қ'ӧрдьстанеңә 35
Қ'ӧрдьстана бьриндар 36
Дьле мьнда 40
Готьи шайир 40
Жь дәнге һәwape 41
Гәло әзе 41
We навич'ьр'ке Хане Ч'әнгзер'ии 42
К'әф 42
Дьбежьи, гава хwәли бида дьбә 43
Бә'са азайе те 44
Дәнге Арам 44
Жь wаи р'ожа 45
Мала хазенне мьи 46
Хәwнеда дьбьнем 47
Бей зар'а т'ӧнә һ'ӧб у бahар 47

Щарке кӧлилкәк 48
Гӧнде мә 49
Иро бае панзе һат 50
Қ,ӧрбан 50
Тӧ к'ӧйи? 51
Щьг'ара мьи 52
Шайир, гәло қәт гәр'йайи 53
Шайир, қәт нак'әни 53
Р'йа кӧ қәданд 54
Дьл 54
Дьнйа, тӧ чьр'а ӧсани 54
Сайа щьмаә'тейә әз дьмиьм 55
Зсзане гӧлии 55
Бahар һат 56
Әwе р'әһ'әти у хәwа мьи бьр'и 56
Дә ма хатре wәl 57
Бо мьләте хwә ширһ'әлал 58
Кӧлилк 59
Бохче дьле хwә вәкьр 60
Бawарн' 61
Т'әбийәт бәдәwә 61
Иро wәрге мә вала бун 61
Шайир машоqе т'әбийәтейә 62
Кани мьир'а бунә зьмзьм 62
Дьле шкәсти 62
Гава дәсте йәкида 63
Һ'ӧб 63
Эвар кӧ те... 64
Лawке мьи 64
Гава дьһат шьнгина бе 65
Бона һ'ӧб-һ'ьсрәта бәдәwe 65
Әз нам Әлагаземә 65
Р'ое мәр'а дьлист 66
Хәзал каре хwава 69

Тә мынр'а т'ō тотйә 69
Әлəгəз 70
Дьнйа йа мынə 71
Дō быра 72
Мьqаме щмаə'те 74

Поэм

Ch'ид 82
Һ'əсо у Зəлхе 108

Р'едактор **Qачахе Мырад**
Шькьлк'еш **Л. Һ. Манасарйан**
Р'едакторе бəдəwəтие **А. В. Гаспарйан**
Р'едакторе техникие **К. С. Сарксйан**
Коректора контрол **Э. У. Бэк'оева**

ВФ 08883 Т'эмбə 1167 Тираж 500

Т'əслими нəшърхане кърынə 8. IX. /1970
Бона чапкърые һатйə qолкърые 23. VI. 1971
Бəлге чапкърые 5.25 = 7.35 б. п.
Бəлге нəширəте 5,4 + шыклəк
Қ'аг'əз № 1, $70\times108^{1}/_{32}$ Qимəт 74 к.

Ереван—9, с. Терйан 91, Нəширəта "Һайастан„
Нəшърхана № 1, йа' сəрwертийа сəнайа полиграфейə сəрəкайə Комитеа Прессаейə дəwлəте, р'əх Совета Министред Р'еспублика Əрмəнистанейə Советнейə Сосиалистие.

EZDIKI.COM